NEDERLANDSE SPORTRAAD

Wettelijk en financieel addendum

Bijlage bij het advies

De opstelling op het speelveld

Wettelijk en financieel addendum

Bijlage bij het advies

De opstelling op het speelveld

Voorwoord

Inmiddels liggen de verkiezingen een paar weken achter ons en is de formatie gestart. De coronacrisis heeft laten zien dat de vitaliteit van de bevolking alle aandacht verdient van het nieuwe kabinet. Sport en bewegen zijn cruciaal om gezond en weerbaar te blijven. Helaas heeft de coronacrisis geleid tot nog minder bewegen. De (gedeeltelijke) sluiting van de sportbranche in het afgelopen jaar is daarvan een van de oorzaken. De deskundige begeleiding van de vele sportaanbieders is node gemist, en blijkt essentieel te zijn voor de sportdeelname en een gezonde leefstijl van vele Nederlanders.

De Nederlandse Sportraad (NLsportraad) is van mening dat naast zorg ook gezondheid, preventie en sport een prominente plek verdienen in het nieuwe regeerakkoord. Sport is belangrijk als vrijetijdsbesteding, maar draagt daarnaast ook bij aan de volksgezondheid en aan het welzijn van de bevolking. Om heel Nederland te kunnen laten profiteren van deze belangrijke waarden van sport en bewegen, is de opbouw van een sterk sportstelsel nodig van branche én overheid. Alleen een robuust georganiseerd en duurzaam gefinancierd sportstel kan daadwerkelijk een bijdrage leveren aan een vitale en veerkrachtige samenleving.

Om een sportstelsel mogelijk te maken, heeft de NLsportraad in het advies *De opstelling op het speelveld* geadviseerd om sport en bewegen te zien als een publieke voorziening en daarmee als (mede)verantwoordelijkheid van de overheid. De NLsportraad acht de huidige organisatie en financiering van de sport niet toekomstbestendig. De raad adviseert de rijksoverheid om de regie te nemen, en samen met andere overheden en de sportbranche sport en bewegen voor iedereen mogelijk te maken – juist ook voor de groepen die nu niet aan sport deelnemen en onvoldoende bewegen. Dit kan volgens de raad het beste met een stelselwet voor sport plus een pakket aan financiële maatregelen. Hoe de wet en de financiële maatregelen eruit kunnen zien, leest u in dit addendum.

Voor de vlotte totstandkoming van dit addendum ben ik onze commissieleden zeer erkentelijk. Zij zijn wederom met veel toewijding aan de slag gegaan. Mijn dank gaat uit naar Eelco Blok, Willem van Duin, Gerber van Nijendaal, Marjan Olfers, Bert van Oostveen, Hugo van der Poel, Dick Sluimers, Elies Steyger en Dennis Vink. Onder leiding van raadsleden Bernard Wientjes en Leanne van den Hoek, en met ondersteuning van de Rebel Group en het Mulier Instituut, is het addendum binnen een strak tijdschema tot stand gekomen. Daarnaast bedank ik alle andere experts en stakeholders die we de afgelopen periode hebben gesproken en die ons scherp hielden.

Het aantreden van een nieuwe regering is hét moment om Nederlanders weer – en vervolgens méér – in beweging te krijgen en daarvoor een toekomstbestendig sportstelsel op te bouwen. De NLsportraad is ervan overtuigd dat met de inhoud van dit addendum een goede basis wordt geboden voor een vitaal en veerkrachtig Nederland.

Michael van Praag,
Voorzitter Nederlandse Sportraad

Inhoud

Samenvatting 9

1 Inleiding 15
- 1.1 Aanleiding 18
- 1.2 Werkwijze 18
- 1.3 Leeswijzer 19

2 De urgentie voor een sportstelsel 21
- 2.1 Geen hobby maar een noodzaak 23
- 2.2 De kwetsbaarheid van sport 24
- 2.3 Een sportstelsel van branche én overheid 25

3 Het sportstelsel wettelijk verankerd 27
- 3.1 Waarom wetgeving voor sport? 29
- 3.2 Considerans 31
- 3.3 Definitie van sport 32
- 3.4 Sport als publieke voorziening 33
- 3.5 Rol en taken overheden 34
- 3.6 Rol en taken sportbranche 39
- 3.7 Coördinatie en samenwerking 40
- 3.8 Uitvoering en financiering 42

4 Het sportstelsel financieel onderbouwd 43
- 4.1 Samenhangend pakket 45
- 4.2 Financiële maatregelen 46
  - 4.2.1 Fysieke infrastructuur op orde 47
  - 4.2.2 Professionalisering 49
  - 4.2.3 Innovatie van het sport- en beweegaanbod 52
  - 4.2.4 Toegankelijkheid kwetsbare groepen 53
  - 4.2.5 Samenwerken voor een vitale samenleving 55
  - 4.2.6 Niet meegenomen maatregelen 57

5 Routekaart 59
- 5.1 Groeimodel 60
- 5.2 Fase 1, 2021-2025 61
- 5.3 Fase 2, 2025-2030 62

Bijlagen 63
- Bijlage A: Adviestraject 64
- Bijlage B: Overzicht wetgeving en verdragen 66
- Bijlage C: Overzicht aanpalende stelsels 79
- Bijlage D: Tabel financiële maatregelen 80

Samenvatting

De NLsportraad heeft een *addendum* gemaakt bij het advies *De opstelling op het speelveld*.
In deze bijlage gaat de raad dieper in op twee vragen:
(1) hoe kan een sportstelsel wettelijk worden vastgelegd, en
(2) hoe kan dat sportstelsel worden gefinancierd?

Aanpakken van de beweegcrisis

In het advies *De opstelling op het speelveld* geeft de NLsportraad aan dat er alle aanleiding is voor de overheid om meer aandacht te besteden aan sport en bewegen. Voldoende beweging is essentieel voor de weerbaarheid van de bevolking. Het belang van een vitale bevolking is in de maanden na de publicatie van het advies (november 2020) alleen maar groter geworden. Door de coronacrisis zijn mensen nóg minder gaan bewegen, met alle gevolgen van dien. En dat terwijl Nederland eigenlijk al in een beweegcrisis zat. Nooit eerder waren zoveel mensen te zwaar, nooit eerder bewogen we zo weinig als nu. De NLsportraad vindt dat het moment is aangebroken om als overheid de touwtjes stevig in handen te nemen en Nederland gezonder te maken. Sport en bewegen zijn niet alleen hobby, maar ook een *noodzaak* voor een vitale en veerkrachtige bevolking.

Sport en bewegen voor iedereen

De NLsportraad kijkt met het advies *De opstelling op het speelveld* en het *addendum* naar de lange termijn. De NLsportraad vindt dat de overheid sport en bewegen toegankelijk moet maken voor iedereen, ook voor mensen die nu niet sporten en onvoldoende bewegen. Het moet niet uitmaken welke leeftijd of welk inkomen je hebt, en een chronische ziekte of beperking moeten geen belemmering vormen. De NLsportraad is van mening dat sport een *publieke voorziening* (overheidsverantwoordelijkheid) moet worden. Op die manier worden overheden verplicht sport en bewegen toegankelijk te maken voor alle burgers en hiervoor voldoende geld te reserveren.

Sportwet voor een sportstelsel

Momenteel is sport geen wettelijke taak voor overheden. Daardoor is het bij ieder regeerakkoord en bij alle collegeakkoorden van gemeenten weer onzeker wat de overheid met sport gaat doen. Ook bij de bouw van nieuwe sportaccommodaties moet de noodzaak van overheidsinvesteringen steeds opnieuw worden bevochten. De NLsportraad ziet dat de toegankelijkheid van sport voor nog lang niet alle groepen vanzelfsprekend is. De raad vindt dat de overheid zich daarvoor moet inzetten. De NLsportraad heeft afgewogen of andere beleidsinstrumenten – zoals sportakkoorden, programma's en subsidieregelingen – opties zijn om sport en bewegen toegankelijker te maken. Maar voor de toekomst vindt de NLsportraad deze instrumenten te vrijblijvend. Daarom adviseert de raad om een *sportwet* te maken. Alleen op die manier ontstaat op termijn een sterk sportstelsel: robuust georganiseerd en duurzaam gefinancierd.

Topsport, breedtesport en bewegen

De NLsportraad heeft begrepen dat er bij overheden en bij sportorganisaties verschillende beelden leven over wat een sportwet is. Daarom is in het addendum uitgewerkt wat een sportwet kan betekenen. De NLsportraad hanteert bij 'sport' een ruime definitie: het gaat om topsport, breedtesport en bewegen. De overheid krijgt in de wet een zorgplicht om sport toegankelijk te maken voor de gehele bevolking. Daarbij vraagt de NLsportraad in het bijzonder aandacht voor jeugd en kwetsbare groepen. Als de sportwet in werking treedt, wordt sport dus een officiële taak van de overheid.

Taakverdeling tussen overheden

De NLsportraad adviseert in de wet een duidelijke taakverdeling te maken tussen rijksoverheid, provincies en gemeenten. Gemeenten krijgen een cruciale rol voor breedtesport en bewegen. Zij passen hun beleid aan op de lokale situatie. Gemeenten letten erop of er voldoende sportmogelijkheden zijn voor hun burgers. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld aansturen op een nog beter gebruik van hun sportaccommodaties: door sportverenigingen hiervan gebruik te laten maken, maar ook sportondernemers, scholen en kinderopvangcentra. Provincies hebben bijvoorbeeld een rol bij de planning van regionale accommodaties (zoals ijsbanen) en routenetwerken. En de rijksoverheid coördineert namens de overheden de topsport. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om een coördinerend bewindspersoon aan te stellen die verantwoordelijk is voor het gehele sportstelsel. Deze bewindspersoon overlegt ook met andere ministeries over sportbeleid.

Sportorganisaties en sportaanbod

Dat sport de (mede)verantwoordelijkheid wordt voor de overheid, betekent niet dat de overheid sport ook zelf organiseert. De organisaties die nu sport en bewegen aanbieden, zoals sportverenigingen en ondernemers, blijven dat uiteraard ook in het toekomstige sportstelsel doen. Daaraan verandert een sportwet niet zoveel. Maar deze sportaanbieders kunnen, nog meer dan nu al het geval is, samenwerken met de overheid. Op basis van de sportwet kan de overheid in de toekomst ook taken aan de branche geven of eisen stellen. Denk aan het verplicht stellen van een bepaald opleidingsniveau voor trainers of het vaststellen van eisen voor een verantwoord, veilig sportaanbod voor kinderen en ouderen.

Pakket aan financieringsmaatregelen

Voor een wettelijk sportstelsel is méér financiering nodig. Maar met een wettelijk, duurzaam gefinancierd sportstelsel kunnen ook meer mensen bewegen. De NLsportraad heeft de Rebel Group, ondersteund door het Mulier Instituut, ingeschakeld om een pakket aan financiële maatregelen door te rekenen. Deze maatregelen volgen de aanbevelingen uit *De opstelling op het speelveld*. Het gaat bijvoorbeeld om het bouwen en opknappen van accommodaties, om het opleiden van vrijwilligers en het invoeren van meer betaalde banen in de sport, om het vernieuwen van het sport- en beweegaanbod voor nieuwe groepen en om het zeker stellen van de toegankelijkheid van sport: voor mensen met een laag inkomen en mensen met een beperking, die sporthulpmiddelen en vervoer nodig hebben.

600 miljoen euro in de volgende kabinetsperiode

De NLsportraad heeft de financiering van het sportstelsel in het addendum uitgewerkt als groeimodel. Daarin zijn de investeringen logisch verdeeld over de komende tien jaar. De maatregelen lopen samen op. Er komen geleidelijk meer geschikte accommodaties en meer betaalde professionals, en dat vraagt ook om meer ondersteuning voor de toegankelijkheid. De kosten voor het totale sportstelsel lopen tot 2030 op naar 970 miljoen euro structureel per jaar. Daarnaast adviseert de NLsportraad ook om voor een periode van 5 tot 10 jaar jaarlijks 570 miljoen incidenteel te investeren. De NLsportraad adviseert de kosten te verdelen tussen enerzijds de rijksoverheid, die 60% voor zijn rekening neemt, en anderzijds gemeenten (30%) en consumenten (10%). Dat klinkt als heel veel geld, maar dat brengt ook heel veel op. Want met dit geld gaan vier miljoen extra mensen voldoende bewegen en gezonder worden.
De NLsportraad heeft ook berekend wat het komende kabinet zou moeten investeren. Om een goed begin te maken, adviseert de NLsportraad het kabinet om in het eerste jaar 485 miljoen euro vrij te maken, oplopend tot 600 miljoen in 2025.

Een traject van tien jaar

De NLsportraad adviseert om al in 2021 te beginnen met het maken van een sportwet en een coördinerend bewindspersoon aan te stellen. Er zijn goede afspraken nodig tussen de rijksoverheid, provincies, gemeenten en de sportbranche over de inhoud van de wet. Tegelijkertijd kan de overheid wel al investeren in sport: bijvoorbeeld in de vernieuwing van het sport- en beweegaanbod en het opknappen van accommodaties. In de jaren daarna groeien de sportmogelijkheden en kunnen steeds meer mensen sporten en bewegen. Volgens de NLsportraad zijn in 2030 de beschikbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van sportvoorzieningen dusdanig vergroot, dat we een groot deel van de samenleving vitaal en veerkrachtig kunnen houden.

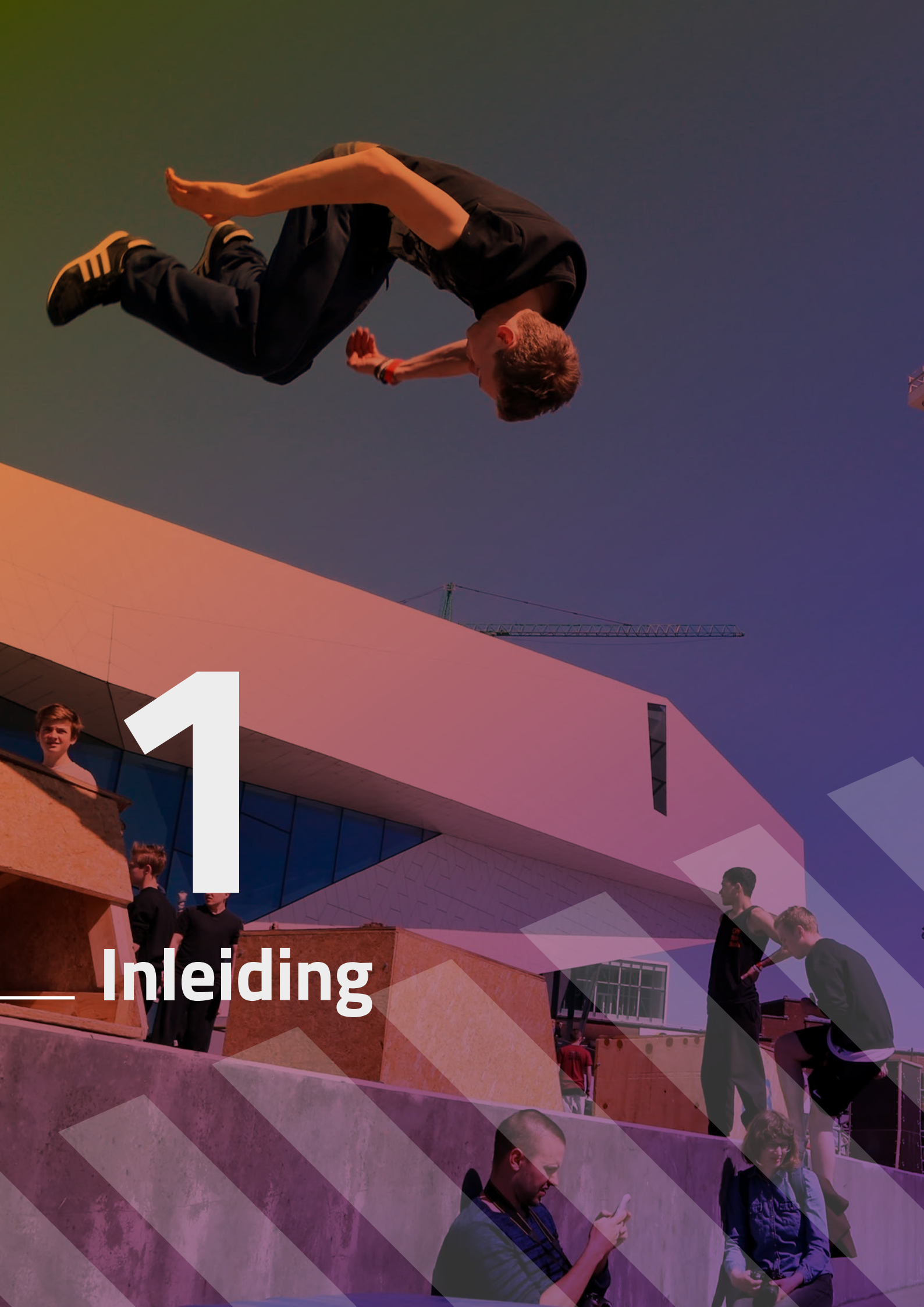

1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijft de NLsportraad waarom ervoor is gekozen om een addendum uit te brengen bij het advies *De opstelling op het speelveld*. De raad geeft daarnaast een korte schets van de totstandkoming van het addendum. Het hoofdstuk sluit af met een leeswijzer.

De aanbevelingen uit ‘De opstelling op het speelveld’

Versterking van de sportbranche

1.
Sport als publieke voorziening

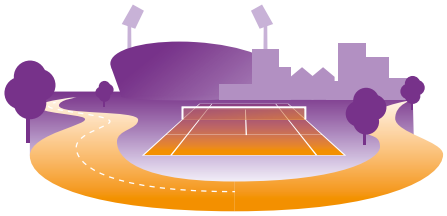

2.
Fysieke infrastructuur op orde

3.
Professionalisering van de sportbranche

4.
Brancheontwikkeling

Ontwikkeling sport- én beweegaanbod

5.
Naar een sport- én beweegbranche

6.
Toegankelijkheid voor kwetsbare groepen

Samenwerking met andere branches

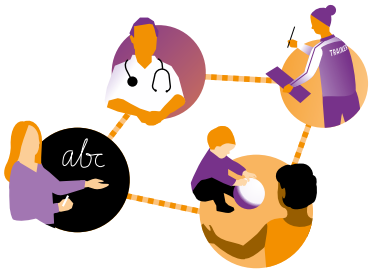

7.
Samenwerken voor een vitale samenleving

1.1 Aanleiding

In het advies *De opstelling op het speelveld* heeft de Nederlandse Sportraad (NLsportraad) geadviseerd om van sport en bewegen een publieke voorziening te maken en daarvoor een sportstelsel in te richten.[1] Daarvoor heeft de raad een plan van aanpak ontwikkeld met zeven aanbevelingen. Na publicatie van het advies bleek een juridische en financiële uitwerking van het sportstelsel wenselijk. Op die punten heeft de NLsportraad in voorliggend addendum het advies nader uitgewerkt.

De NLsportraad heeft met genoegen geconstateerd dat het advies de nodige discussie heeft opgeroepen. Tegelijkertijd is duidelijk geworden dat bij partijen heel verschillende beelden leven over het door de NLsportraad geschetste sportstelsel.[2] Er zijn veel vragen over wat de voor- en nadelen van een sportstelsel zijn en over hoe een bijbehorende stelselwet eruit kan zien. Met dit addendum wil de NLsportraad deze vragen beantwoorden en toelichten waarom volgens de raad het opzetten van een sportstelsel de meest toekomstbestendige optie is voor de organisatie en financiering van de sport. Daarnaast geeft de raad met een routekaart aan welke stappen gezet moeten worden om dit in 2030 bereikt te hebben. Met het doorlopen van deze stappen is in 2030 een toegankelijk sportstelsel gerealiseerd voor alle Nederlanders.

1.2 Werkwijze

Ten behoeve van het addendum heeft de NLsportraad met experts en stakeholders aanvullende gesprekken gevoerd. Daarnaast is een aantal financiële en juridische experts aan de Commissie organisatie en financiering van de sport toegevoegd. Ook heeft de NLsportraad voor de financiële onderbouwing van het stelsel de expertise van de Rebel Group ingeschakeld, die daarbij werd ondersteund door het Mulier Instituut. De Rebel Group heeft een rapport opgeleverd aan de NLsportraad waarmee de raad de verschillende financiële maatregelen heeft onderbouwd (zie hoofdstuk 4). Dit rapport is als bijlage aan het addendum toegevoegd.

Het addendum bouwt voort op het advies *De opstelling op het speelveld*. Aan dit advies, dat pleit voor een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport, is een lang en zorgvuldig adviestraject vooraf gegaan. Daarbij zijn ook de onderliggende analyses gepubliceerd. In bijlage A is een overzicht te vinden van het totale adviestraject en alle publicaties die tijdens het traject zijn opgeleverd. In deze publicaties zijn ook de diverse literatuurverwijzingen terug te vinden.

[1] Advies NLsportraad: maak van sport een publieke voorziening | Nieuwsbericht | Nederlandse Sportraad (nederlandse-sportraad.nl)
[2] Column Bernard Wientjes – Waarom een wet voor sport? | Nieuwsbericht | Nederlandse Sportraad (nederlandse-sportraad.nl)

1.3 Leeswijzer

Het addendum is hierna verdeeld in vier hoofdstukken.
In hoofdstuk 2 beschrijft de NLsportraad waarom extra aandacht voor sport en bewegen noodzakelijk is en wat de urgentie is voor een sterk sportstelsel.
In hoofdstuk 3 legt de raad uit op welke wijze het sportstelsel wettelijk kan worden geborgd. In dit hoofdstuk wordt duidelijk hoe een sportwet eruit kan zien en welke voordelen een wet biedt.
In hoofdstuk 4 geeft de raad een financiële onderbouwing van het sportstelsel. Daarin wordt beschreven met welke financieringsmaatregelen het sportstelsel wordt opgebouwd.
In hoofdstuk 5 geeft de raad een routekaart waarmee het stelsel juridisch en financieel wordt opgebouwd, in de periode 2021 tot 2030.

Definitie van sport

De NLsportraad werkt sinds de publicatie van het *Brancherapport Sport* met een aantal definities van sport en sportgerelateerde begrippen. De term sport gebruikt de NLsportraad in de meest brede zin van het woord: voor topsport, breedtesport en bewegen; voor sportdeelname en sportbeleving; voor verenigingssport en commerciële sport; voor sport in accommodaties en in de openbare ruimte. Sport staat wat de raad betreft voor alle sport-, spel- en beweegactiviteiten die Nederlanders hieronder verstaan. Het begrip inperken biedt geen oplossing voor beleidsvraagstukken en doet geen recht aan de continue ontwikkelingen in de sport- en beweegcultuur. Onder de 'sportbranche' verstaat de NLsportraad alle aanbieders van sport, spel en bewegen in de vrijetijdssetting. Volgens die definitie vallen bewegingsonderwijs en fysiotherapie bijvoorbeeld niet onder de sportbranche (maar onder het onderwijs respectievelijk de zorg).[3] Aan dit addendum voegen we nog een definitie toe. Als de NLsportraad het heeft over een 'sportstelsel', dan wordt daarmee het doelmatig geordende, samenhangende systeem bedoeld waarmee het mogelijk is om in Nederland sport te beoefenen en te beleven. Voor een toekomstbestendig sportstelsel zijn een sterke sportbranche én een betrokken overheid nodig.

[3] Zie voor overige definities Bijlage B van het advies De opstelling op het speelveld.

2

De urgentie
voor een sportstelsel

In dit hoofdstuk beschrijft de NLsportraad het belang van een robuust georganiseerd en duurzaam gefinancierd sportstelsel. De urgentie is te herleiden naar de kwantitatieve en kwalitatieve analyse die de NLsportraad heeft gemaakt van de huidige situatie. De coronacrisis heeft de noodzaak van voldoende sport en beweging, en daarmee van een sterk sportstelsel, extra zichtbaar gemaakt.

Sportstelsel en preventieakkoord

Juist nu, tijdens de coronacrisis, acht de NLsportraad het noodzakelijk om na te denken over een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport. Topsport, breedtesport en bewegen kunnen een wezenlijke pijler vormen onder een vitale en veerkrachtige samenleving. Om dat te bereiken is een sterke sportbranche én een betrokken overheid nodig. De NLsportraad roept de nieuwe regering op om de coördinatie op zich te nemen bij het realiseren van sport als een publieke voorziening. De NLsportraad adviseert overheid en sportbranche om de beweegdoelstelling uit het preventieakkoord naar voren te halen: in 2030 voldoet 75% van de bevolking aan de beweegrichtlijnen, ten opzichte van 50% nu.
De Gezondheidsraad (2017) heeft beweegrichtlijnen opgesteld voor de bevolking. Voor de mensen van 18 jaar en ouder geldt dat zij minstens een half uur, en voor kinderen en jongeren van 4-18 jaar dat zij minstens een uur per dag matig intensief moeten bewegen.[4] Daarnaast schrijven de beweegrichtlijnen voor om minstens driemaal per week spier- en botversterkende oefeningen te doen. Beweegrichtlijnen voor kinderen van 0-4 jaar zijn in de maak.

[4] In het advies *Plezier in bewegen* geven de Onderwijsraad, RVS en de NLsportraad met oog op de onderwijsprestaties de voorkeur aan 2x een half uur.

2.1
Geen hobby maar een noodzaak

De urgentie voor een wettelijk geborgd sportstelsel is wat de NLsportraad betreft nog nooit zo groot geweest. Juist tijdens de coronacrisis is gebleken hoe kwetsbaar de gezondheid van de bevolking is en hoezeer ook het welbevinden van de bevolking onder de coronamaatregelen te lijden heeft. Een gezonde leefstijl met voldoende sport en bewegen is essentieel om bewegingsarmoede en overgewicht te voorkomen, chronische ziektes waaronder depressie tegen te gaan en de vitaliteit en weerbaarheid van de bevolking te versterken. Voldoende beweging helpt om het immuunsysteem te versterken. Samen sporten en bewegen is bovendien een goede remedie tegen eenzaamheid. Sport en bewegen leveren dus een belangrijke bijdrage aan de fysieke, mentale en sociale gezondheid van de bevolking. In eerdere analyses heeft de raad geconstateerd dat de huidige sportbranche vooral het fitte en sportieve deel van de bevolking bedient, terwijl bewegingsarmoede het grootst is bij kwetsbare groepen zoals ouderen, mensen met een beperking of een chronische ziekte en mensen met een laag inkomen. Ook de sportdeelname bij jongeren neemt de laatste tijd af. Juist voor deze groepen is het belangrijk een sportstelsel te ontwikkelen met deskundige begeleiding van sportaanbieders.

Helaas zijn tijdens de eerste en de tweede lockdown veel sportvoorzieningen op slot gegaan en is het daarmee niet (continu) mogelijk geweest om onder deskundige begeleiding te blijven sporten en te bewegen. De sport- en beweegcijfers zijn het afgelopen jaar dramatisch gedaald en ongetwijfeld geldt dit ook voor het niveau van de motorische vaardigheden van kinderen en de ontwikkeling van hun talenten. De actieradius van veel mensen is het afgelopen jaar beperkt tot een minimum. De ‘natuurlijke’ vormen van beweging zijn uit het leven verdwenen: lopen naar school, fietsen naar het werk, bestellingen rondbrengen op het terras, shoppen in de stad, dansen op een feest. Daarmee wordt de urgentie voor een sterk sportstelsel alleen maar groter. De sportbranche is dé sector die mensen (weer) in beweging kan krijgen, en die taak is zo belangrijk dat deze niet alleen aan private partijen kan worden overgelaten. Een sterke overheid is nodig om samen met de sportbranche een toekomstbestendig sportstelsel te bouwen.

2.2
De kwetsbaarheid van sport

Hoewel de rol van sport en bewegen nog nooit zo belangrijk is geweest als nu, signaleert de NLsportraad in *De opstelling op het speelveld* tegelijkertijd dat de huidige organisatie en financiering van de sport niet voldoende toekomstbestendig is – en al helemaal niet als we de hele bevolking vitaal willen maken en rekening houden met belangrijke ontwikkelingen zoals de vergrijzing. Er is niets vastgelegd in Nederland als het gaat om sport. Daarmee is de sport kwetsbaar en teveel afhankelijk van het enthousiasme (of niet) van tijdelijke en plaatselijke bestuurders. Sport is in de gemeenteraad, provinciale staten en het parlement een ondergeschoven kindje. In tijden van bezuinigingen wordt al snel gekeken naar beleidsterreinen in de 'vrije ruimte', waaronder sport. Vrijwel alle gemeenten kampen op dit moment door de decentralisaties in het sociaal domein met financiële tekorten op de begroting, en op sport kan dan relatief eenvoudig worden bezuinigd.

Het huidige sportbestel – voor zover daarvan sprake is – is ook kwetsbaar omdat er geen heldere taakverdeling is tussen rijk, provincies en gemeenten, en omdat er geen duidelijkheid is voor de sportbranche. Welke taken behoren toe aan de sportbranche en welke aan de overheid? Welke eisen kunnen door de overheid aan de sportbranche worden gesteld? En op welke steun van de diverse overheidslagen kan de sportbranche rekenen? Momenteel is de situatie overal in het land anders. De NLsportraad heeft ook andere lacunes gesignaleerd. Zo is er vernieuwing nodig van het sport- en beweegaanbod voor groepen die nu niet sporten en bewegen, en verregaande professionalisering, zodat deskundige begeleiding gegarandeerd is voor de jeugd en kwetsbare groepen. Er is meer samenwerking nodig tussen sectoren, zoals de sportbranche en het onderwijs, en tussen de verschillende beleidsterreinen zowel bij gemeenten, provincies als bij de rijksoverheid. Voor samenwerking is het nodig dat het onderwerp sport bij overheden een goede uitgangspositie bezit en vanzelfsprekend in verband wordt gebracht met gezondheid, welzijn, onderwijs, ruimtelijke ordening of economie.

Walking football en walking hockey zijn voorbeelden van nieuwe vormen van sport die geschikt zijn voor ouderen om te beoefenen. Met oog op de vergrijzing is nog veel meer nieuw sport- en beweegaanbod nodig, bij voorkeur onder deskundige begeleiding. Zo kunnen ouderen elkaar ontmoeten en blijven zij zo lang mogelijk gezond.

2.3
Een sportstelsel van branche én overheid

In het advies *De opstelling op het speelveld* stelt de NLsportraad dat de rijksoverheid samen met andere overheden en de sportbranche een stelsel moet opzetten waarin sport en bewegen voor iedereen beschikbaar, toegankelijk en van kwalitatief goed niveau is. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om topsport, breedtesport en bewegen te zien als een publieke voorziening en een wettelijk geborgd sportstelsel te creëren. Daarmee wordt de rijksoverheid stelselverantwoordelijk voor sport: samen met provincies, gemeenten en de sportbranche draagt de rijksoverheid er dan zorg voor dat de beschikbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van sport en bewegen wordt gegarandeerd voor iedereen in Nederland. De raad adviseert de taakverdeling tussen rijk, provincies en gemeenten en de samenwerking van de overheid met de sportbranche te verduidelijken en de sportbranche tegelijkertijd financieel te ondersteunen om innovatie, professionalisering en brancheontwikkeling te realiseren.

De NLsportraad constateert daarnaast dat de huidige (private) sportbranche weliswaar wordt ondersteund door de overheid, maar dat hiervan overwegend gebruik wordt gemaakt door het fitte en sportieve deel van de bevolking. Er is te weinig aanbod voor mensen die minder fit en sportief zijn en die onder deskundige begeleiding op een ander niveau willen sporten en bewegen. Speciale aandacht vraagt de raad in het advies daarom voor de toegankelijkheid van het sportstelsel voor kwetsbare groepen: de groepen die vanwege hun leeftijd, inkomen, gezondheid of een beperking nu dikwijls niet aan sport deelnemen en te weinig bewegen. Daarnaast beveelt de NLsportraad aan extra aandacht te besteden aan de toegankelijkheid voor de jeugd, voor wie sport zo ontzettend belangrijk is voor de ontwikkeling.

De overheid speelt ook op andere terreinen een belangrijke rol voor kwetsbare groepen, bijvoorbeeld door vervoer en hulpmiddelen ter beschikking te stellen of door inkomensmaatregelen te treffen. De NLsportraad vindt dat de overheid met soortgelijke maatregelen ook de sportdeelname van deze groepen mede mogelijk moet maken.

3

Het sportstelsel
wettelijk verankerd

In dit hoofdstuk beschrijft de NLsportraad hoe het sportstelsel wettelijk kan worden verankerd. In de wet worden zowel de verantwoordelijkheden van de overheden beschreven als de rol van de sportbranche.

Een sportwet beperkt niet de beleidsvrijheid van overheden of de ondernemerszin van de sportbranche. Binnen de sportwet kunnen gemeenten eigen beleid blijven voeren dat is afgestemd op de lokale praktijk. Sportaanbieders blijven ondernemen en hun eigen sportaanbod organiseren.

3.1 Waarom wetgeving voor sport?

Een sportstelsel is gebaseerd op een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport. Met een sportstelsel kan sport robuust georganiseerd en duurzaam gefinancierd worden. De NLsportraad acht wetgeving het enige en juiste instrument om dit te realiseren; andere beleidsinstrumenten zoals programma's, subsidieregelingen en akkoorden zijn te vrijblijvend, omdat relevante partijen hieraan naar eigen keuze wel of niet meedoen. Daarnaast zijn deze instrumenten niet duurzaam, omdat zij maar een beperkte geldigheid hebben en de taken en rollen van partijen bij iedere nieuwe kabinets- of raadsperiode worden heroverwogen of herzien.

Met wetgeving wordt bevoegd gezag toegekend aan de overheid, die nu voor sport nog ontbreekt. Door taken en eisen voor overheid en branche in een wet op te nemen, worden de organisatie én de hiermee samenhangende financiering van sport geborgd – nu en in de toekomst. Met een wettelijk kader is sport minder afhankelijk van de toevallige belangstelling en daarmee minder de speelbal van de landelijke en lokale politiek. Met een wettelijk kader krijgt sport een stevige onderhandelingspositie ten opzichte van andere wettelijke taken. Met wetgeving ontstaat een gelijke uitgangssituatie in het hele land voor sportaanbieders en voor burgers en wordt duidelijker wat zij van de overheid mogen verwachten. De NLsportraad ziet wetgeving als dé basis voor het creëren van een toekomstbestendig, publiek-privaat sportstelsel, waarin de aanbevelingen uit *De opstelling op het speelveld* hun grondslag kunnen vinden.

In een stelselwet wordt sport vastgelegd als een publieke voorziening (door de overheid mede geregeld en voor iedereen beschikbaar) en wordt de stelselverantwoordelijkheid uiteengezet. Uiteraard heeft de NLsportraad daarbij de huidige (historisch gegroeide en ongeschreven) taakverdeling in ogenschouw genomen en als uitgangspunt genomen dat er voor alle partijen voldoende vrijheden blijven in de uitvoering van de wet. De rollen, taken en verantwoordelijkheden van de rijksoverheid, andere overheden en de branche worden in de sportwet verduidelijkt en op hoofdlijnen vastgelegd. Op basis daarvan worden ook de (mogelijkheden voor) kwaliteitswaarborgen, uitvoering en financieringsstromen vastgelegd. De stelselwet biedt bovendien een 'kapstok' voor specifieke besluiten of regelingen.

Onderdelen van een stelselwet voor sport

1. Considerans (overwegingen)
2. Definitie van sport
3. Sport als publieke voorziening
4. Rol en taken overheden
5. Rol en taken sportbranche
6. Coördinatie en samenwerking
7. Uitvoering en financiering

De raad ziet wetgeving als noodzakelijke stap voor de toekomstbestendigheid van de sport en het borgen van de beschikbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van de sport voor – alle – burgers. Om een wet te maken die dit bereikt, adviseert de raad in ieder geval bovenstaande onderdelen in de wet op te nemen. In de kaders geeft de raad met voorbeelden aan hoe deze onderdelen kunnen worden ingevuld. Uiteraard is het uiteindelijk aan de wetgever om dit in overleg met relevante partijen in te vullen. In hoofdstuk 5 beschrijft de NLsportraad een routekaart waarmee het wetgevingstraject gefaseerd wordt uitgevoerd.

Sportwetgeving door de jaren heen

In de Welzijnswet van 1987 werd het welzijnsbeleid bij de gemeenten ondergebracht, en werd onder andere sport een publieke taak. De wet was van toepassing op de bekostiging van wat 'specifiek welzijn' werd genoemd: openbaar bibliotheekwerk, vormings- en sociaal-cultureel werk, emancipatiewerk en opbouwwerk, maatschappelijke opvang en hulpverlening, en sport en sportieve recreatie. In 2001 stelden Kamerleden Rijpstra en Middel via een motie de vraag naar de wenselijkheid van nationale sportwetgeving op het gebied van doping, voetbalvandalisme, financiering en commercialisering in de sport. Na onafhankelijk onderzoek zag men op dat moment onvoldoende redenen om specifieke wetgeving voor sport te maken op die gebieden. Op dat moment was de Welzijnswet ook nog van kracht, waarin sport als publieke taak genoemd werd.
Met de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning in 2007, ter vervanging van de Welzijnswet, verdwenen sport en sportieve recreatie uit de wet. Sinds dat moment is er geen publieke taak meer voor de overheid om sport beschikbaar en toegankelijk te maken voor de bevolking.

3.2 Considerans

Een considerans is een vast onderdeel van wetgeving, dat dient ter inleiding van de wet en waarin overwegingen worden meegenomen. De NLsportraad adviseert om in de inleiding te verwijzen naar de internationale verdragen en wetten die kaderstellend zijn voor de sportwet. Er zijn diverse verdragen die het belang van sport, spel, bewegen, participatie en gezondheid onderkennen. Te denken valt aan het internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, het verdrag inzake de rechten van het kind en het European Sports Charter.[5] Daarnaast beschrijft de considerans het doel van de wet. Dit kan er als volgt uit komen te zien.

BIJVOORBEELD

- *Overwegende de teksten van verschillende internationale verdragen waarin Nederland het recht van een ieder op een zo goed mogelijke lichamelijke en geestelijke gezondheid erkent;*
- *Overwegende artikel 22 lid 1 en 3 van de grondwet, waarin staat dat de overheid maatregelen treft ter bevordering van de volksgezondheid en maatschappelijke ontplooiing;*
- *Overwegende dat het voor een ieder toegankelijk maken van sport en bewegen een van dé maatregelen is ter volledige verwezenlijking van het recht op een zo goed mogelijke gezondheid en voorkoming van ziekten;*
- *Overwegende dat Nederland in verschillende internationale verdragen de opdracht heeft gekregen om sport voor iedereen toegankelijk, beschikbaar, gezond, veilig, eerlijk en tolerant te maken;*
- *Overwegende dat deze verplichtingen uit internationale verdragen uitwerking nodig hebben in een nationale wet;*
- *Overwegende dat de overheid nu geen enkele wettelijk vastgelegde rol heeft bij het faciliteren van sport en bewegen;*
- *Overwegende dat deze wet noodzakelijk is om taken en verantwoordelijkheden vast te leggen om de beschikbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van sport en bewegen voor iedereen te creëren en kwaliteit te waarborgen;*
- *(...)*
- *Zo is het dat wij (...) bij deze:*

[5] Zie bijlage B voor het Overzicht wetgeving en verdragen van toepassing op het doel van *De opstelling op het speelveld* (sport als een publieke voorziening realiseren: sport toegankelijk voor iedereen).

3.3 Definitie van sport

De NLsportraad beveelt aan de stelselwet te beperken tot de kern en het onderwerp van de wet goed af te bakenen. De wet beoogt een stelsel in te richten voor zowel topsport, breedtesport als bewegen en een impuls te geven aan de beschikbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit daarvan. De NLsportraad adviseert in de stelselwet vooraleerst de actieve sportdeelname, en niet de passieve sportbeleving vast te leggen (het kijken naar sport of het bezoeken van sportevenementen).

Voor de stelselwet is een kernachtige definitie nodig van sport, waarmee er houvast is voor interpretatie van de wet. De NLsportraad adviseert echter om 'sport' breed uit te leggen (zie ook het kader op bladzijde 19). Ontwikkelingen in de sport volgen elkaar snel op, en het is zaak om te voorkomen dat sport- en beweegactiviteiten onterecht worden uitgesloten van de wet. Hiernaast staat een voorbeeld van een definitie zoals deze in de wet kan worden opgenomen.

Naast een definitie van sport en bewegen kan de wetgever ook definities opnemen van andere begrippen die in de wet nadere afbakening behoeven.

BIJVOORBEELD

In dit hoofdstuk en de op dit hoofdstuk berustende bepalingen wordt verstaan onder sport en bewegen:

- *Alle sport-, spel- en beweegactiviteiten die worden uitgeoefend als vorm van vrijetijdsbesteding en die de individuele gezondheid en het welzijn bevorderen en borgen, ongeacht de wijze waarop deze activiteit is georganiseerd, alsmede alle sportactiviteiten waarbij sportbeoefening de hoofdbezigheid is van de sporter en waarbij sportprestaties leidend zijn.*

3.4
Sport als publieke voorziening

Na het vaststellen van definities is het van belang om vast te leggen dat sport een publieke voorziening is: de overheid moet er – vanwege het publieke belang – voor zorgen dat sport beschikbaar, toegankelijk en van voldoende kwaliteit is voor de gehele bevolking. Dit geldt wat de NLsportraad betreft bij uitstek voor kwetsbare groepen. In de context van deze wet is iedereen die op basis van inkomen, gezondheid, beperking, leeftijd en afstand tot de samenleving niet sport en beweegt, te zien als kwetsbare groep.

Bijzondere aandacht vraagt de NLsportraad daarnaast voor de jeugd van 0-18 jaar. Kinderen en jongeren worden in verschillende internationale verdragen apart genoemd. Sport en bewegen speelt bij deze groep een belangrijke rol in de ontwikkeling. Bij de jeugd kan de basis worden gelegd voor een leven lang sporten en bewegen en een gezonde leefstijl.[6]

De zorg voor sport als publieke voorziening en de zorgplicht voor de overheid die daaruit voortvloeit, kan als volgt in de wet vermeld worden.

BIJVOORBEELD

Onze Minister draagt ervoor zorg dat sport en bewegen toegankelijk is voor de gehele bevolking en in het bijzonder jeugd en kwetsbare groepen. Onze Minister bevordert de kwaliteit van sport en bewegen en draagt zorg voor de instandhouding en verbetering van een landelijke basisinfrastructuur voor sport.

[6] Plezier in bewegen | Adviezen | Nederlandse Sportraad (nederlandse-sportraad.nl)

3.5 Rol en taken overheden

Nadat is vastgesteld dat sport en bewegen een publieke taak is en een zorgplicht inhoudt voor de overheid, adviseert de NLsportraad per overheidslaag aan te geven welke verantwoordelijkheid overheden hebben voor een toekomstbestendig sportstelsel. Dit mondt uit in:

- bepaling van stelselverantwoordelijkheid voor de rijksoverheid;
- bepaling verantwoordelijkheid van een coördinerend bewindspersoon voor het stelsel;
- bepaling van de mogelijkheid voor de rijksoverheid om taken en verantwoordelijkheden toe te delen aan andere overheden;
- bepaling specifieke taken en verantwoordelijkheden rijk, provincies en gemeenten, zoals:
  - voeren van integraal sportbeleid (beleidscyclus) op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau;
  - treffen van voldoende, kwalitatief goede en toegankelijke topsportvoorzieningen (rijk, provincies, centrumgemeenten) en voorzieningen voor breedtesport en bewegen (gemeenten);
  - zorgen voor een optimale bezettingsgraad voor deze voorzieningen zodat zoveel mogelijk mensen hiervan gebruik kunnen maken, in samenwerking met alle typen sportaanbieders;
  - treffen van ondersteunende (financiële) maatregelen voor de toegankelijkheid tot deze voorzieningen van jeugd en kwetsbare groepen.

De bepaling van de stelselverantwoordelijkheid voor de rijksoverheid kan bijvoorbeeld als volgt worden neergezet.

BIJVOORBEELD

Onze Minister draagt zorg voor de toegankelijkheid van sport en bewegen voor een ieder; hij laat zich daarbij leiden door overwegingen van kwaliteit en veiligheid.

De verantwoordelijkheid van een coördinerend bewindspersoon kan als volgt worden uitgelegd.

BIJVOORBEELD

1. *Onze Minister is belast met de coördinatie van het rijksbeleid dat de sport raakt.*
2. *Over maatregelen en voornemens die van betekenis zijn voor het rijksbeleid inzake sport treden Onze Ministers onder wier verantwoordelijkheid die maatregelen en voornemens tot stand komen in een vroegtijdig stadium in overleg met Onze Minister.*
3. *Onze Minister maakt bedenkingen kenbaar tegen een maatregel of een voornemen voor zover hem die maatregel of dat voornemen met het oog op het door de regering gevoerde sportbeleid niet toelaatbaar voorkomt.*

Rollen en taken voor de verschillende overheidslagen kunnen in grote lijnen worden vastgelegd. De nadere uitwerking hiervan kan via een (sub)delegatiebepaling worden opgenomen. Denk hierbij aan de verantwoordelijkheid van provincies en centrumgemeenten voor topsportvoorzieningen en de verantwoordelijkheid van gemeenten voor breedtesportvoorzieningen. Dit kan als volgt verwoord worden.

BIJVOORBEELD

Bij algemene maatregel van bestuur en/of ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot:

- *allocatie van topsportaccommodaties door provincies en centrumgemeenten;*
- *allocatie van breedtesportaccommodaties door gemeenten;*
- *verzwaarde verantwoordelijkheid voor toegang tot sport en bewegen voor jongeren tot 18 jaar;*
- *verzwaarde verantwoordelijkheid voor toegang tot sport en bewegen voor mensen met een beperking;*
- *(...).*

Door sport te beschouwen als een publieke voorziening, ontstaat een betere onderhandelingspositie. Zo worden er tot 2030 mogelijk één miljoen extra woningen gebouwd. Bij de aanleg van nieuwe wijken wordt vaak niet gedacht aan de ruimte die nodig is voor sport en bewegen. Op basis van de sportwet hebben gemeenten echter een wettelijke taak om voldoende sport- en beweegvoorzieningen voor hun burgers te realiseren.

Een zeer belangrijk punt is de taakverdeling tussen rijk, provincies en gemeenten. Hierbij moet vanuit de inhoud goed worden bezien bij welke bestuurslaag een taak wordt neergelegd. Voor de uitvoering van sommige taken kan ook worden aangesloten bij de regionale indeling of bij centrumgemeenten. De ondersteuning van centrale topsportprogramma's ligt bij de rijksoverheid en de voorzieningen voor breedtesport en bewegen bij gemeenten. Zaken die het beste regionaal dan wel provinciaal geregeld kunnen worden zijn onder andere infrastructuur en faciliteiten die een regionale markt bedienen (bijvoorbeeld ijsbanen, fiets-, ruiter- en wandelroutes, voorzieningen voor mensen met een beperking), topsportvoorzieningen en programma's voor talentontwikkeling.

Zo beveelt de NLsportraad aan om de cruciale rol die de gemeente speelt in het gebruik van sportinfrastructuur op te nemen in de wet. Regie op het gebruik van accommodaties door de gemeente leidt naar verwachting tot een veel betere bezetting en intensiever gebruik van accommodaties die geschikt zijn voor sport. Daarnaast is het van groot belang dat gemeenten een optimale bezettingsgraad nastreven van sportvoorzieningen, door zoveel mogelijk sportaanbieders en gebruikers toegang te verschaffen en te vermijden dat de accommodaties en velden leeg staan omdat hiervoor het alleenrecht is toegewezen aan één enkele sportaanbieder. Dit kan als volgt worden verwoord.

BIJVOORBEELD

- *Het college van burgemeester en wethouders bevordert de totstandkoming en de continuïteit van optimaal gebruik van accommodaties en infrastructuur voor sport en bewegen.*

- *Ter uitvoering van deze taak draagt het college van burgemeester en wethouders in ieder geval zorg voor:*
  - *regie op het gebruik van de accommodaties en infrastructuur ten behoeve van sportaanbieders, onderwijs, opvang, welzijn en andere terreinen;*
  - *optimale planning van de bezetting.*

Om te zorgen dat accommodaties en voorzieningen optimaal bezet zijn, waarbij zoveel mogelijk mensen hiervan gebruik kunnen maken, zal ook aandacht moeten komen voor het creëren van een gelijk speelveld voor aanbieders en gebruikers, dan wel het benoemen van diensten van algemeen economisch belang (DAEB).
Bij een gelijk speelveld gaat het om gelijke toegankelijkheid voor iedere partij: niemand wordt op voorhand uitgesloten. Wel kunnen omstandigheden verschillen. Zo noodzaakt een gelijk speelveld niet tot het hanteren van een gelijk tarief voor iedere aanbieder. De toegankelijkheid moet geborgd worden door redelijke tarieven te hanteren voor iedere aanbieder. Er kunnen dus verschillende tarieven aan verschillende aanbieders gevraagd worden. Daarnaast kan een gemeente een activiteit van een sportaanbieder aanwijzen als een DAEB als zonder bemoeienis van de overheid bepaalde groepen burgers geen gebruik zouden kunnen maken van deze diensten.[7]

Tenslotte is het cruciaal voor de verschillende overheidslagen om een integraal sportbeleid te voeren, via de verschillende stappen van de beleidscyclus. Dit biedt de beste garantie dat overheden hun zorgplicht actief oppakken en geeft de Tweede Kamer, Provinciale Staten en de gemeenteraad de mogelijkheid om hierover te debatteren en te besluiten. De NLsportraad raadt aan dit als volgt in de wet op te nemen.

BIJVOORBEELD

Landelijke, provinciale en gemeentelijke nota sport- en beweegbeleid

- *Onze Minister stelt elke vier jaar een landelijke nota sport- en beweegbeleid vast.*
- *De Provinciale Staten stellen binnen twee jaar na openbaarmaking van de nota van onze Minister een nota provinciaal sport- en beweegbeleid vast, waarin de Provinciale Staten in ieder geval aangeeft:*
  - *wat de provinciale doelstellingen zijn ter uitvoering van de haar opgedragen taken;*
  - *welke acties in de bestreken periode worden ondernomen ter realisering van deze doelstellingen,*
  - *welke resultaten de provincie in die periode wenst te behalen;*
  - *hoe de Gedeputeerde Staten uitvoering geeft aan de genoemde verplichting.*
- *De Provinciale Staten nemen bij het vaststellen van de nota provinciaal sport- en beweegbeleid in ieder geval de landelijke prioriteiten in acht, zoals opgenomen in de landelijke nota sport- en beweegbeleid.*

[7] Omdat niet iedere sportaanbieder activiteiten verricht die per definitie DAEB zijn, moeten criteria opgesteld worden voor een DAEB (om het gelijke speelveld te realiseren).

BIJVOORBEELD

- *De gemeenteraad stelt binnen twee jaar na openbaarmaking van de nota van onze Minister een nota gemeentelijk sport- en beweegbeleid vast, waarin de raad in ieder geval aangeeft:*
  - *wat de gemeentelijke doelstellingen zijn ter uitvoering van de haar opgedragen taken;*
  - *welke acties in de bestreken periode worden ondernomen ter realisering van deze doelstellingen,*
  - *welke resultaten de gemeente in die periode wenst te behalen;*
  - *hoe het college van burgemeester en wethouders uitvoering geeft aan de genoemde verplichting.*

- *De gemeenteraad neemt bij het vaststellen van de nota gemeentelijk sport- en beweegbeleid in ieder geval de landelijke prioriteiten in acht, zoals opgenomen in de landelijke nota sport- en beweegbeleid.*

- *Uitvoering van het sport- en beweegbeleid zoals vastgelegd in de door de stelselwet voorgeschreven sport- en beweegnota's wordt geborgd via (vierjaarlijkse) verantwoording en evaluatie van bestuur aan politiek op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau via de beleidscyclus.*

Gymzalen van scholen staan vaak 's avonds leeg terwijl de sportvelden dikwijls overdag niet worden gebruikt. Gemeenten kunnen ervoor zorgen dat de voorzieningen over en weer beter worden gebruikt. De sportwet geeft hen daarbij een extra steuntje in de rug, want daarmee worden gemeenten (net als bij de onderwijshuisvesting) formeel verantwoordelijk voor sportaccommodaties.

3.6
Rol en taken sportbranche

Naast rolverdeling en taken voor de verschillende overheidslagen, kunnen in de wet ook nadere bepalingen worden gesteld met betrekking tot de sportbranche:

- rollen en taken voor de sportbranche;
- bepaling van de mogelijkheid tot het stellen van kwaliteitseisen aan begeleiding en inrichting van het sportaanbod: bijvoorbeeld eisen aan het opleidingsniveau voor gekwalificeerd personeel of aan de inrichting van accommodaties;
- bepaling van de mogelijkheid tot het stimuleren van brancheontwikkeling of het inrichten van een brancheorganisatie.

BIJVOORBEELD

- *Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld omtrent de voorwaarden voor verantwoord sportaanbod, zoals:*
  - *de veiligheid en de gezondheid van het sportaanbod;*
  - *de opleidingseisen waaraan het sportkader moet voldoen;*
  - *het pedagogisch beleid en de pedagogische praktijk van sportaanbieders;*
  - *de inrichting van de sportaccommodaties;*
- *(...).*

Bij de buitenschoolse opvang (BSO) zijn de mogelijkheden om kinderen te laten sporten vaak beperkt, terwijl kinderen hier veel tijd doorbrengen. Sportaccommodaties hebben deze mogelijkheid wel, maar voldoen vaak niet aan de voorwaarden van de BSO.
Via de sportwet kunnen eisen worden gesteld aan sportaanbod, sportkader en sportaccommodaties, waardoor de kinderen van de BSO wel op de sportaccommodatie en bij de sportaanbieder terecht kunnen.

3.7 Coördinatie en samenwerking

Het is van belang dat intra- en interdepartementale coördinatie wordt geborgd vanuit de stelsel-verantwoordelijkheid voor sport. Zo is het cruciaal dat bij de uitvoering van de stelselwet sport aansluiting gezocht wordt bij andere beleidsterreinen en andere wettelijke stelsels.[8] Hierbij kan binnen de reikwijdte van de wet, waarbij het gaat om het faciliteren van sport en bewegen, bijvoorbeeld gedacht worden aan de Wet maatschappelijke ondersteuning, Wet publieke gezondheid, Zorgverzekeringswet, Wet langdurige zorg, onderwijswetgeving en de Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang. Door interdepartementale samenwerking op landelijk niveau wordt ook intersectorale samenwerking op lokaal niveau bevorderd.

De aansluiting op andere beleidsterreinen, zowel op nationaal, internationaal als decentraal niveau, kan als volgt in de wet worden verwoord.

BIJVOORBEELD

Onze Minister bevordert en faciliteert de samenwerking op het gebied van sport en bewegen op internationaal, interdepartementaal en decentraal niveau.

Ook kan er binnen de ministerraad een onderraad sport worden ingesteld met vaste leden en de minister van Sport als coördinerend minister. De coördinerend minister ziet hierbij toe op deugdelijke interdepartementale voorbereiding van de onderwerpen die in de onderraad worden behandeld.

Een coördinerend bewindspersoon zorgt ervoor dat de regering integraal beleid voert op het gebied van sport. De bewindspersoon betrekt bijvoorbeeld de beleidsterreinen van ruimtelijke ordening, gezondheid, onderwijs en sociale zaken bij het beleid en coördineert de financiering voor sport binnen de rijksbegroting. Ook krijgt de bewindspersoon nieuwe wetten en regels op andere terreinen onder ogen als deze mogelijke gevolgen hebben voor sport.

[8] Zie bijlage C voor een overzicht van aanpalende stelsels.

Een gecombineerd stelsel voor jeugd

Samenwerking tussen het sportstelsel en andere stelsels is essentieel om tot voldoende beweging te komen voor de bevolking. Voor de jeugd is bijvoorbeeld een gecombineerd stelsel nodig van sport, onderwijs en kinderopvang. De samenwerking op deze drie terreinen is cruciaal om kinderen en jongeren voldoende te laten bewegen (minstens een uur per dag). Van de 4- tot 11-jarigen beweegt 55% van de kinderen conform de beweegrichtlijnen; in de leeftijd van 12-18 jaar is dat zelfs maar 40%. Bovendien neemt de sportdeelname onder jongeren gestaag af. Om deze zorgelijke ontwikkeling te keren, is optimale toegankelijkheid en betaalbaarheid nodig van sport en bewegen voor de jeugd. De beweegrichtlijnen zouden als norm kunnen worden genomen in zowel de Sportwet, de Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang als de onderwijswetgeving. Geen enkel kind en geen enkele jongere zou moeten worden uitgesloten van sport en bewegen, zowel in georganiseerd, anders georganiseerd als ongeorganiseerd verband. Dat betekent dat gemeenten voor specifieke groepen kinderen en jongeren wellicht aanvullende maatregelen moeten treffen om de betaalbaarheid te borgen van het sport- en beweegaanbod bij sportaanbieders.

Maar minstens zo belangrijk is het dat kinderen en jongeren voldoende sporten en bewegen op school en op de naschoolse opvang. Daarvoor moeten de kerndoelen worden aangescherpt in de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de expertisecentra (speciaal onderwijs). Voor het mbo moeten de kwalificatie-eisen 'vitaal burgerschap' worden aangepast. [9] Op vergelijkbare wijze kan een passage worden opgenomen in de Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang. Om de samenwerking tussen de drie sectoren wettelijk te borgen, zou het gekwalificeerde mbo- en hbo-professionals moeten zijn toegestaan om in alle drie de sectoren te werken.
Ook de doorverwijzing vanuit de zorg en hulpverlening naar de sport is belangrijk om kinderen voldoende te laten bewegen. Inbedding van deze doorverwijsfunctie is nodig in de Wet Publieke Gezondheid (jeugdgezondheidszorg), de Jeugdwet (jeugdhulpverlening) en de Zorgverzekeringswet (huisartsen en overige verzekerde zorg).

[9] Conform het advies *Plezier in bewegen* dat door de RVS, Onderwijsraad en NLsportraad in 2018 is uitgebracht.

3.8 Uitvoering en financiering

Op basis van de taken uit de voorgaande paragrafen kunnen ten slotte nog verschillende zaken wat betreft uitvoering en financiering in de wet worden vermeld:

- bepaling van financiering van taken van de overheden via rijksbegroting, provinciefonds en gemeentefonds;
- bepaling dat de verdeling van overheidsmiddelen voor de branche op een transparante wijze en op publiekrechtelijke basis gebeurt;
- bepalen en inrichten van principes van doeltreffendheid en doelmatigheid bij de financiering van sport.

De praktische uitvoering van financiële maatregelen die in het volgende hoofdstuk worden benoemd, kunnen via (sub)delegatiebepalingen worden geregeld.

BIJVOORBEELD

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld omtrent (...)

Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over (...)

- *de regels voor de verstrekking van subsidies voor de volgende vier kalenderjaren;*
- *de verstrekking van subsidie aan een fonds telkens voor een periode van vier kalenderjaren;*
- *de regels voor de verstrekking van subsidies op grond van deze wet.*

Het is op basis van artikel 2 Financiële-verhoudingswet en artikel 108 lid 3 Gemeentewet respectievelijk artikel 105 lid 3 Provinciewet, in ieder geval van belang om aan te geven hoe kosten kunnen worden opgevangen van de verplichtingen die voortvloeien uit beleidsvoornemens en/of -wijzigingen in wet- en regelgeving door het Rijk die de decentrale overheden raken. De verantwoordelijke minister moet aangeven hoe de kosten daarvan kunnen worden opgevangen. De NLsportraad adviseert daarbij aan te sluiten bij de taken zoals deze nu worden opgepakt door overheden en waarvoor financiële middelen beschikbaar zijn.

4

Het sportstelsel financieel onderbouwd

In dit hoofdstuk beschrijft de NLsportraad mogelijke maatregelen voor een duurzaam gefinancierd sportstelsel. De financiering sluit aan bij het wettelijk verankerde sportstelsel zoals beschreven in hoofdstuk 3. In bijlage D is een tabel opgenomen met het totaaloverzicht van de voorgestelde financieringsmaatregelen.

Additionele middelen nodig

In het *Brancherapport Sport* zijn de totale inkomsten ten behoeve van sportaanbod in de Nederlandse sportbranche becijferd op ruim 5,7 miljard euro. Sporters droegen via contributies, abonnementen en entreegelden 2,9 miljard euro bij, overheden 2,5 miljard euro en overige financiers de rest. Van de overheden droegen gemeenten verreweg het meest bij: ruim 1,2 euro miljard voor sport- en recreatiefaciliteiten in de openbare ruimte en 0,7 euro miljard voor sportaccommodaties. Vanuit het rijk en de provincies waren de bijdragen aan sport veel beperkter van omvang. De NLsportraad constateert dat deze middelen niet toereikend zijn om een toekomstbestendig sportstelsel op te bouwen en dat additionele financiering nodig is. In hoofdstuk 4 worden de additionele financiële maatregelen beschreven die de raad noodzakelijk acht. Oplopend naar 2030 komt het additionele bedrag uit op 970 miljoen euro structureel en 570 miljoen euro incidenteel, waarvan 60% door de rijksoverheid wordt gefinancierd, 30% gemeenten en de overige 10% door sporters zelf.[10]

[10] Zie bijlage D

4.1 Samenhangend pakket

De NLsportraad heeft in het advies *De opstelling op het speelveld* aanbevelingen gedaan om tot een toekomstbestendig sportstelsel te komen in 2030: robuust georganiseerd en duurzaam gefinancierd. Aan deze aanbevelingen koppelt de raad een aantal financiële maatregelen die additioneel zijn aan de financiële stromen zoals deze nu bestaan in Nederland volgens het *Brancherapport Sport*.

De additionele financiële maatregelen in het addendum richten zich op de versterking van het sportstelsel: investeringen in de fysieke infrastructuur, professionalisering van de sport, innovatie van het sportaanbod, toegankelijkheid voor alle mensen in Nederland en samenwerking van de sportbranche met andere sectoren. Samen met wetgeving vormen deze maatregelen de essentiële basis om een sportstelsel te ontwikkelen dat een wezenlijke bijdrage kan leveren aan een vitale en veerkrachtige samenleving. Alleen met deze maatregelen zijn in 2030 voorzieningen gerealiseerd waarmee de beschikbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van het aanbod dusdanig is vergroot dat 75% van de bevolking kan voldoen aan de beweegrichtlijnen.

In de financiering van het sportstelsel neemt de rijksoverheid de regie op zich. Dit past bij de stelselverantwoordelijkheid die bij de rijksoverheid ligt, zoals in hoofdstuk 3 beschreven. De financiering sluit aan bij de taakverdeling die is voorgesteld in de sportwet. Naast een belangrijke financiële impuls vanuit de rijksoverheid adviseert de NLsportraad dat ook andere overheden, burgers en zo mogelijk het bedrijfsleven bijdragen, zoals dat nu ook al gebeurt.

De NLsportraad adviseert een samenhangend pakket aan maatregelen te nemen. Om tot het gewenste sportstelsel te komen, zijn investeringen in zowel de infrastructuur, professionalisering en innovatie als toegankelijkheid nodig. Het *totale* pakket leidt wat betreft de NLsportraad tot *duurzame* financiering van een sportstelsel in Nederland. In hoofdstuk 5 beschrijft de NLsportraad een routekaart waarmee dit pakket van financieringsmaatregelen gefaseerd wordt uitgevoerd.

Maatschappelijke winst

In 2019 hebben de Rebel Group en het Mulier Instituut de Social Return On Investment (SROI) van sport en bewegen in kaart gebracht. Deze ligt op 2,51. Ofwel: tegenover iedere miljard euro aan kosten, door alle partijen gemaakt, staan 2,51 miljard euro aan baten bij alle partijen. Uit deze berekening blijkt dat bestedingen voor sport en bewegen maatschappelijke winst opleveren. Bij benadering kunnen we stellen dat een groei in de sportdeelname van 50% (de doelstelling uit het preventieakkoord) er ook toe leidt dat de baten met 50% stijgen. In een ander perspectief geplaatst: bij iedere extra procent van de bevolking die aan de beweegrichtlijnen gaat voldoen, zijn de maatschappelijke baten naar schatting ruim 200 miljoen euro.

4.2 Financiële maatregelen

In deze paragraaf beschrijft de NLsportraad een aantal financiële maatregelen die de aanbevelingen mogelijk maken die gedaan zijn in *De opstelling op het speelveld*: een goede fysieke infrastructuur, een verdergaande professionalisering, innovatie van het sportaanbod, een betere toegankelijkheid voor specifieke doelgroepen en meer samenwerking tussen sport en andere sectoren. In het schema op bladzijde 56 is aangegeven op welke wijze de voorgestelde financieringsstromen lopen. Daarbij is nauw aangesloten bij de taken zoals toebedeeld in de sportwet.
Bij alle maatregelen heeft de NLsportraad erop gelet dat het gehele sportstelsel wordt versterkt zoals beschreven in het *Brancherapport Sport*: georganiseerde, anders georganiseerde én ongeorganiseerde sport. Alleen door alle pijlers te versterken, kunnen zoveel mogelijk mensen van het sportstelsel profiteren.

Bij de hieronder beschreven maatregelen heeft de raad aangegeven of deze structureel zijn dan wel tijdelijk: voor een periode van vijf jaar of van tien jaar. Bij de meeste financiële maatregelen lopen de bedragen door de jaren heen verder op. Dit komt omdat de maatregelen niet van vandaag op morgen kunnen worden gerealiseerd en omdat de maatregelen in samenhang moeten worden bezien. Daarnaast heeft de raad aangegeven in welke gevallen sprake is van bekostiging uit de rijksbegroting en in welke gevallen sprake kan zijn van cofinanciering, met name door gemeenten en door sporters. De raad heeft daarbij aangesloten bij de huidige (impliciete) taakverdeling tussen rijksoverheid en andere overheden, en de huidige financiële verhoudingen in de sport.

Er is een groeimodel nodig van samenhangende maatregelen. Om meer mensen te laten sporten en bewegen zijn meer accommodaties nodig én meer professionals. De bouw en renovatie van accommodaties zal moeten worden gepland over een langere termijn. Voor de professionalisering is tegelijkertijd een gestage (zij)instroom nodig van nieuwe krachten. Tegen de tijd dat de professionals zijn ingestroomd en werkzaam zijn in de nieuwe accommodaties, kunnen ook meer nieuwe groepen de weg naar sport vinden.

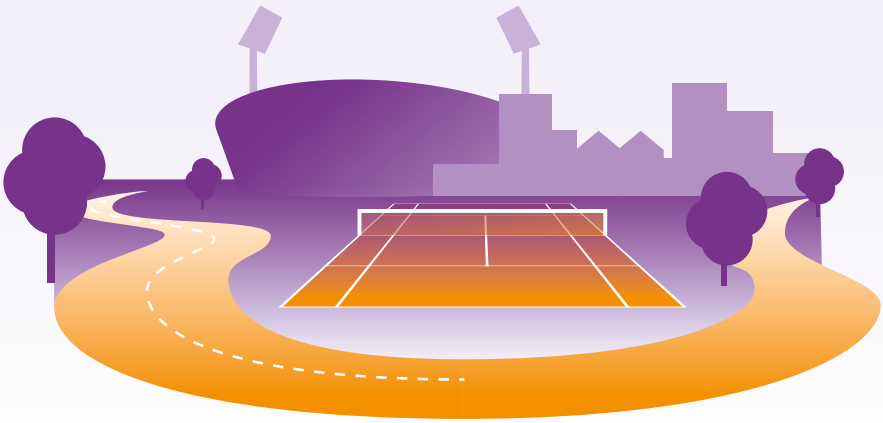

4.2.1 Fysieke infrastructuur op orde

Om het sportstelsel toegankelijk te maken voor een groter deel van de bevolking, adviseert de NLsportraad de rijksoverheid om de komende tien jaar extra te investeren in de fysieke basisinfrastructuur voor sport, bestaande uit zowel (top)sportaccommodaties als de openbare ruimte. Alle sportaanbieders en alle sporters zullen hiervan profiteren, of dit nu is in georganiseerd, anders georganiseerd of ongeorganiseerd verband. Deze investering loopt op van 170 miljoen euro in 2021 naar 190 miljoen euro in 2030. De NLsportraad gaat ervan uit dat een financiële impuls van de rijksoverheid ook zorgt voor investeringen vanuit decentrale overheden en, via publiek-private samenwerking, het bedrijfsleven. De raad gaat er daarbij vanuit dat de huidige gemeentelijke en provinciale financiering van sportvoorzieningen en openbare ruimte zich doorzet om zo ook structureel bestaande voorzieningen en een beweegvriendelijke openbare ruimte in stand te houden. De raad heeft in vier maatregelen doorgerekend wat er nodig is voor de toekomst.

Toekomstbestendige binnensportaccommodaties – bijdrage rijksoverheid 50 miljoen per jaar voor de komende 10 jaar

Een kwart van de binnensportaccommodaties (gymzalen, sportzalen en sporthallen) is gebouwd in de jaren ’70 van de vorige eeuw en is aan renovatie dan wel vervanging toe met het oog op de toekomst.[11] In veel gevallen is die investering niet voorzien, terwijl deze bestaande infrastructuur wel nodig is voor de huidige gebruikers. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid de komende tien jaar een impuls van 50 miljoen euro per jaar te geven voor de binnensportaccommodaties en dit via het gemeentefonds te verdelen. Daarmee zorgt de rijksoverheid voor een kwaliteitsimpuls voor de bestaande locaties. Daarnaast is 75% cofinanciering nodig vanuit gemeenten.

[11] Zwembaden zijn in de berekening van renovatie of vernieuwing van binnensportaccommodaties niet meegenomen wegens een gebrek aan inzicht in de vervangingsvraag.

Extra accommodatiecapaciteit – bijdrage rijksoverheid opbouwend van 60 naar 130 miljoen euro per jaar voor de komende 10 jaar

Een optimale beschikbaarheid en toegankelijkheid voor de bevolking impliceert dat er ook nieuwe sport- en beweegaccommodaties nodig zijn, naast een hogere bezetting van bestaande accommodaties. Deze nieuwe accommodaties moeten inspelen op de behoeften van de huidige en van de nieuwe gebruikers. Dat betekent dat er mogelijkheden moeten zijn voor nieuwe sport- en beweegactiviteiten, aangeboden door verschillende sportaanbieders (zowel verenigingen als ondernemers). De NLsportraad adviseert de komende tien jaar te investeren in extra sportaccommodaties en een toenemend bedrag te reserveren van 60 tot 130 miljoen euro per jaar. Dit bedrag kan aan gemeenten beschikbaar worden gesteld via het gemeentefonds. Daarnaast is 20% cofinanciering nodig van gemeenten of vanuit publiek-private samenwerking op lokaal niveau.

Landelijk fonds topsportaccommodaties – bijdrage rijksoverheid structureel 10 miljoen euro per jaar

De benodigde trainings- en wedstrijdvoorzieningen voor topsport vragen om een nationaal topsportaccommodatieplan waarin is opgenomen welke behoefte er is aan renovatie en bouw van topsportlocaties verspreid over het land. De NLsportraad adviseert een landelijk topsportaccommodatiefonds in te stellen en daarin vanuit de rijksoverheid structureel 10 miljoen euro per jaar te investeren. De jaarlijkse behoefte aan investeringen in topsportaccommodaties zal wellicht niet ieder jaar van dezelfde omvang zijn, maar een fonds biedt de garantie dat er geld beschikbaar komt op het moment dat dat nodig is.

De NLsportraad heeft in de voorgestelde financiële maatregelen voor de fysieke infrastructuur geen rekening gehouden met structurele publiek-private samenwerking. Bij de bouw van (top)sportaccommodaties is dit echter heel goed mogelijk. Soms worden op deze manier multifunctionele accommodaties gerealiseerd. Samenwerking tussen publieke en private partijen draagt bij aan een kwalitatief goed resultaat, een beter risicomanagement, lagere kosten en een efficiëntere uitvoering.[12]

Centrumgemeenten en provincies kunnen aanvragen indienen voor een bekostigingsbijdrage, onder voorwaarde van 50% cofinanciering, eventueel samen met sponsoren of het bedrijfsleven.

Impuls aan de openbare ruimte – bijdrage rijksoverheid 50 miljoen euro per jaar voor de komende 5 jaar

De doorrekening voor een impuls aan de openbare ruimte is gemaakt vanuit de groeiende behoefte aan wandel-, fiets- en ruiterpaden, vaarroutes, parken en speelplekken in de wijken. De raad adviseert om vanuit de rijksoverheid de komende vijf jaar jaarlijks 50 miljoen euro extra te investeren in het optimaal bruikbaar maken van de openbare ruimte voor bewegen en sporten, via het gemeente- respectievelijk provinciefonds. Daarnaast dragen de andere overheden vanuit hun taken op het gebied van openbare ruimte bij aan de herinrichting: provincies vooral als het gaat om routenetwerken en toegankelijkheid van bos- en natuurgebieden en gemeenten in de sport-, beweeg- en speelmogelijkheden in de directe woonomgeving van de inwoners.

[12] Realisatie van sport- en beweegvoorzieningen – Tools en Instrumenten – Kenniscentrum Sport (kenniscentrumsportenbewegen.nl)

4.2.2
Professionalisering

Om het bereik van het sportstelsel te vergroten, de kwaliteit van het aanbod te verhogen en goede begeleiding te bieden aan jeugd en kwetsbare groepen, adviseert de NLsportraad om het sportaanbod te professionaliseren. Betaalde krachten met een toegesneden beroepsopleiding kunnen zorgen voor een pedagogisch klimaat en verantwoorde begeleiding van jeugd, talenten en topsporters en kwetsbare groepen. Ook kunnen de betaalde krachten vrijwilligers begeleiden.
De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om de komende tien jaar extra te investeren in de professionalisering van de sport. Deze investering loopt op van 35 miljoen euro in 2021 naar circa 225 miljoen euro in 2030. Deze middelen slaan neer bij gemeenten (impuls aan buurtsport) en vooral bij sportverenigingen, waar de meeste vrijwilligers werken. Bij ondernemers is de professionalisering namelijk al veel verder doorgevoerd.

De NLsportraad realiseert zich dat professionalisering een lange adem vergt en adviseert om een aantal financiële maatregelen (volgtijdelijk) in te zetten. Daarnaast adviseert de raad om gecombineerde betaalde mbo/hbo-banen te creëren van sport in samenwerking met kinderopvang, onderwijs, welzijn, zorg en andere sectoren waar een vergelijkbaar opleidingsniveau wordt gevraagd. In de krappe arbeidsmarkt bieden deze gecombineerde functies voor werkgevers meerwaarde en voor werknemers een beter arbeidsperspectief.

(1) Opleidingsprogramma voor bestuurders, managers en ondernemers – bijdrage rijksoverheid 5 miljoen euro per jaar structureel
Aan bestuurders, verenigingsmanagers en ondernemers worden in toenemende mate eisen gesteld. Zij moeten oog hebben voor langetermijnplanning, nieuwe doelgroepen, financieringsvraagstukken en ontwikkelingen rondom wetgeving. De afgelopen jaren is hun taak steeds veelomvattender geworden. Door een opleidingsprogramma voor deze groepen

te organiseren worden de bestuurlijke en ondernemende kwaliteit van sportaanbieders vergroot. De raad schat in dat hiervoor vanuit de rijksoverheid maximaal vijf miljoen euro per jaar structureel nodig is.

Alle sporters en toekomstige sporters zullen van professionalisering profiteren. De kwaliteitsverbetering die door de professionalisering ontstaat, zal waarschijnlijk ook een stijging van de contributie of abonnementskosten voor sporters inhouden. De NLsportraad adviseert de sporters in de kwaliteits-verbetering te laten meebetalen mits de toegankelijkheid voor kwetsbare groepen gelijktijdig wordt bewaakt.

(2) Gefaseerde professionalisering van trainers en begeleiders – bijdrage rijksoverheid opbouwend van 30 miljoen naar circa 220 miljoen euro structureel

De NLsportraad vindt het vanuit kwaliteitsoogpunt wenselijk om meer betaalde krachten in te zetten, met name voor de begeleiding van jeugdsporters en kwetsbare groepen die bij het sporten deskundige begeleiding nodig hebben. De raad beseft dat het tijd kost om voldoende professionals te scholen en toe te laten op de arbeidsmarkt.

(2a) Opleidingsprogramma voor (technische) vrijwilligers – bijdrage rijksoverheid 20 miljoen euro per jaar structureel

Op veel plekken in Nederland vinden dankzij de inzet van vrijwilligers sportactiviteiten plaats: op de sportclub, in de wijk of bij evenementen. Om de deskundigheid van deze vrijwilligers te verbeteren, adviseert de NLsportraad de opleidingen aan de vrijwilligers te intensiveren. Hiervoor is al een groot aanbod beschikbaar, maar de kosten vormen voor vrijwilligers soms een drempel om deel te nemen. De rijksoverheid kan dit stimuleren met een jaarlijkse impuls van 20 miljoen euro per jaar, om 50% van de totale kosten te dragen. De NLsportraad is van mening dat ook vanuit de sportbranche (i.c. de vrijwilligers of de sporters) een bijdrage van 50% van de kosten verwacht mag worden.

(2b) Meer deskundigheid op de sportvloer – bijdrage rijksoverheid opbouwend van 10 naar 25 miljoen euro per jaar structureel

Een tweede stap in professionalisering is betaalde krachten inzetten ter begeleiding van de vrijwilligers (train-de-trainer). Deze professionals hebben de kennis en kwaliteiten om aan vrijwillige trainers begeleiding te bieden bij de ontwikkeling van hun technische en didactische vaardigheden en om een beweegaanbod te creëren voor nieuwe groepen. De raad gaat uit van de inzet van 600 fte professionals bij sportverenigingen en 600 fte extra buurtsportcoaches voor sport- en beweegactiviteiten in de buurt. De bijdrage van het rijk loopt op van 10 miljoen euro in 2021 naar 30 miljoen euro in 2030. Daarmee voorziet de rijksoverheid in 40% van de kosten van deze maatregel. De andere 60% vindt plaats

via cofinanciering van gemeenten (als het gaat om buurtsportcoaches) en sportverenigingen (die dit in rekening brengen bij hun leden).

(2c) Professionals leidend op de sportvloer – bijdrage rijksoverheid opbouwend van 100 naar 175 miljoen euro per jaar structureel

De derde stap in de professionalisering van het sportaanbod is het aanstellen van betaalde krachten voor de training en begeleiding van jeugd en kwetsbare groepen bij vrijwilligersorganisaties in de sport. Deze maatregel kan, gelet op de beschikbare capaciteit, waarschijnlijk pas vanaf 2026 worden ingevoerd. De maatregel vraagt om mbo- en hbo-geschoolde trainers die voor alle doelgroepen een passend sport- en beweegaanbod kunnen verzorgen. Samenwerking met andere sectoren (onderwijs, kinderopvang, sociaal domein of zorg) wordt hierdoor beter mogelijk. De berekening gaat uit van maximaal 7.000 fte extra professionals. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid hiervoor vanaf 2026 100 miljoen euro te reserveren, oplopend naar 175 miljoen euro in 2030. Vanuit de sportbranche – en daarmee de sporters – wordt eenzelfde bijdrage verwacht. De prijs voor sport wordt daarmee hoger; daarom adviseert de NLsportraad gelijktijdig maatregelen in te voeren om sport betaalbaar te houden voor mensen met een laag inkomen (zie paragraaf 4.2.4).

Meer betaalde banen in de sport leveren veel meer mogelijkheden op om nieuwe groepen aan te trekken. Betaalde professionals kunnen ook aanwezig zijn op de uren dat vrijwilligers niet beschikbaar zijn. Zo kunnen ouderen onder deskundige begeleiding in de ochtenduren sporten en bewegen op het sportveld dat anders leeg zou staan.

4.2.3 Innovatie van het sport- en beweegaanbod

De NLsportraad adviseert de branche te laten uitgroeien tot een echte sport- én beweegbranche om optimaal in te spelen op de sport- en beweegbehoefte van de samenleving. Hiervoor is een omslag nodig in denken en doen, om een bredere groep te bedienen van mensen die geen interesse hebben in sport maar wel willen bewegen. Er is innovatie nodig in producten en processen van de sportbranche. De NLsportraad adviseert de overheid een innovatie-impuls te geven gericht op grootschalige vernieuwing van het sport- en beweegaanbod.

Innovatieregeling sport en bewegen – bijdrage rijksoverheid 10 miljoen euro per jaar voor de komende 5 jaar

Een innovatie-impuls voor nieuw sport- en beweegaanbod stimuleert de ontwikkeling van nieuwe ideeën en de uitvoering hiervan. Het kan gaan om zowel technologische als sociale innovaties. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om hierin de komende vijf jaar 10 miljoen euro te investeren. De raad adviseert een regeling op te zetten die vergelijkbaar is met de Sportimpuls, waarvan alle typen sportaanbieders, bedrijven of maatschappelijke organisaties kunnen profiteren.[13]

Niet iedereen kan of wil iedere week op hetzelfde tijdstip sporten en bewegen. Met een online planningsysteem kunnen voor diverse sporten al 'een uurtje sport' worden ingeboekt, alleen of met andere sporters samen. 'Sports on demand' kan voor veel sportaanbieders mogelijkheden bieden om meer deelnemers en klanten te werven.

[13] Sportimpuls - ZonMw

4.2.4 Toegankelijkheid kwetsbare groepen

De NLsportraad adviseert om niet alleen in het sport- en beweegaanbod te investeren, maar ook in de rechtstreekse toegankelijkheid van de sport voor alle mensen in Nederland. De raad besteedt in haar advies expliciet aandacht aan mensen met een laag inkomen en mensen met een aandoening of beperking, die een financiële drempel ervaren door de kosten van sporthulpmiddelen of vervoer naar de sportlocatie. Om deze groepen financieel tegemoet te komen adviseert de NLsportraad de rijksoverheid om de komende tien jaar extra te investeren in de toegankelijkheid van de sport. Uitgangspunt is dat deze groepen worden ondersteund om een eigen keuze te kunnen maken in het bestaande sport- en beweegaanbod van alle typen sportaanbieders. Deze investering loopt op van 265 miljoen euro in 2021 naar 400 miljoen euro in 2030.

Subsidie sporthulpmiddelen – bijdrage rijksoverheid opbouwend van 10 naar 30 miljoen euro per jaar structureel

Sporthulpmiddelen vormen voor een deel van de mensen met een fysieke beperking of chronische aandoening een essentieel maar kostbaar onderdeel van het sporten en bewegen. Naar schatting 80.000 mensen zouden graag gebruik willen maken van sporthulpmiddelen. De huidige tegemoetkoming voor sporthulpmiddelen verschilt sterk per gemeente en is afhankelijk van de wijze waarop gemeenten de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) interpreteren en uitvoeren. Voor het gratis verstrekken van sporthulpmiddelen adviseert de NLsportraad de rijksoverheid via de uitvoering van de Wmo additioneel 10 miljoen euro beschikbaar te stellen in 2021, oplopend naar 30 miljoen euro in 2030. Een andere optie is met zorgverzekeraars in gesprek te gaan over de financiering van sporthulpmiddelen.

Vervoer mensen met een handicap naar sport – bijdrage rijksoverheid opbouwend van 5 naar 20 miljoen euro structureel

Een deel van de mensen met een handicap is gebonden aan speciaal vervoer om naar hun sportactiviteit te gaan, zoals een rolstoelbus. De kosten hiervan zouden door gemeenten gedekt moeten zijn via de middelen uit de Wmo, maar in de praktijk blijkt de organisatie van het vervoer nog

veel belemmeringen te kennen. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid extra middelen hiervoor te reserveren en deze via de Wmo-budgetten beschikbaar te stellen, oplopend van 5 miljoen euro in 2021 naar 20 miljoen euro in 2030.

Subsidie sporten onder de armoedegrens – bijdrage rijksoverheid opbouwend van 50 naar ruim 125 miljoen euro structureel

De NLsportraad adviseert een tegemoetkoming van de kosten van sport en bewegen voor burgers die onder de armoedegrens leven. Volgens de berekeningen van het SCP (2019) leven in Nederland 600.000 mensen onder de armoedegrens, waarvan 270.000 kinderen jonger dan 18 jaar. Bij de doorrekening is ervan uitgegaan dat voor deze Nederlanders een budget beschikbaar komt van 300 euro per persoon per jaar (voor contributie/abonnement en/of sportartikelen), wat neerkomt op een investering van 180 miljoen euro per jaar structureel. De raad adviseert dat de rijksoverheid hiervan in 2021 50 miljoen euro via het gemeentefonds financiert, oplopend naar 125 miljoen in 2030. Daarmee geeft de rijksoverheid een belangrijke impuls aan het gemeentelijke armoedebeleid.

Toegankelijkheid sport voor de jeugd – bijdrage rijksoverheid opbouwend van 200 naar 225 miljoen euro structureel

Een mogelijke financiële maatregel om de toegankelijkheid van sport en bewegen voor de jeugd te optimaliseren, is de kosten voor sport (deels) te financieren vanuit de overheid. Gelet op de beweegnorm is het uitgangspunt wekelijks minstens twee contacturen sport voor de jeugd te realiseren bij sportaanbieders waar deskundige begeleiding is. De NLsportraad adviseert dat de rijksoverheid voor één sport per persoon de helft van de kosten voor contributie, abonnementskosten of andere vormen van sportdeelname voor de jeugd betaalt.[14] Dit komt neer op een investering van jaarlijks 200, oplopend naar 225 miljoen euro en zou kunnen worden uitgevoerd in de vorm van een sportpas volgens het IJslands model (zie rapport Rebel Group, bladzijde 51).[15]

Een laag inkomen of een beperking mag geen reden zijn om niet aan sport te kunnen doen. Net zoals er mogelijkheden zijn voor ondersteuning in huis of in het verkeer, zou dit ook mogelijk moeten zijn voor sportdeelname. Er is extra geld nodig om in de behoefte aan sport en bewegen te kunnen voldoen.

[14] De Rebel Group adviseert de hele contributie voor 0-18-jarigen door het Rijk te laten betalen. De NLsportraad wil echter de jeugd meegeven dat sport een financiële waarde heeft, en dus ook een eigen bijdrage verlangt.

[15] Als alle jeugd een sportpas ter waarde van 225 euro krijgt, betekent dat een afname in de kosten van de maatregel ten behoeve van de lage inkomens.

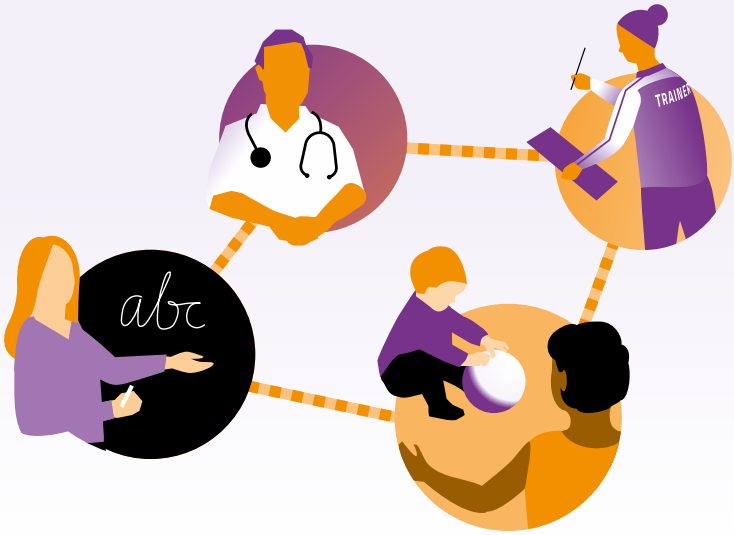

4.2.5 Samenwerken voor een vitale samenleving

Om een vitale samenleving te bereiken is het noodzakelijk dat diverse partijen gaan samenwerken. De samenwerking tussen sportaanbieders enerzijds en scholen, buurthuizen, kinderopvangcentra, jeugdzorginstellingen, zorginstellingen en bedrijven (werkgevers) anderzijds, strandt nu dikwijls in de praktijk. Meestal komt dat omdat de sportbranche niet kan voldoen aan de vereiste kwaliteit van de andere branche of omdat de sportorganisaties geen aanbod kunnen verzorgen op de gewenste uren. Met de eerder beschreven impuls aan de infrastructuur en de professionalisering ontstaan meer mogelijkheden voor samenwerking tussen sport en andere sectoren. Daarnaast adviseert de NLsportraad om een extra financieringsmaatregel te nemen en gemeentelijke regisseurs aan te stellen die de samenwerking bevorderen vanuit de voorzieningenstructuur.

Gemeentelijke sportregisseurs – bijdrage rijksoverheid opbouwend van 5 naar 10 miljoen euro per jaar structureel

De NLsportraad adviseert gemeentelijke regisseurs aan te stellen voor het beheer van de gemeentelijke sportaccommodaties. Deze regisseurs vormen de verbinding tussen burgers, sportaanbieders (verenigingen én ondernemers) en andere organisaties (scholen, kinderopvang, buurtwerk, enzovoorts) enerzijds en de accommodaties anderzijds. De NLsportraad adviseert hiervoor 200-500 fte buurtsportcoaches extra in te zetten met een specifiek profiel: als sportregisseur hebben zij de taak om de bezettingsgraad van accommodaties te optimaliseren. Financiering is conform de regeling voor buurtsportcoaches, waarbij de rijksoverheid 40% van de kosten voor haar rekening neemt, met een cofinanciering van 60% vanuit de lokale overheid. De raad adviseert de rijksoverheid hiervoor 5 miljoen euro te reserveren in 2021, oplopend naar 10 miljoen euro in 2030.

In onderstaande figuur zijn alle voorgestelde financiële maatregelen nogmaals in een stroomschema gezet. Daarbij is ook de cofinanciering aangegeven van provincies, gemeenten en van consumenten (deelnemers). De cofinanciering door private partijen is in het sportstelsel niet meegenomen. Het stelsel dat door overheid en deelnemers wordt gefinancierd vormt de basis. De input van private partijen vormen een extra toevoeging op deze basis. Echter hierop kan (nog) niet met zekerheid worden gerekend.

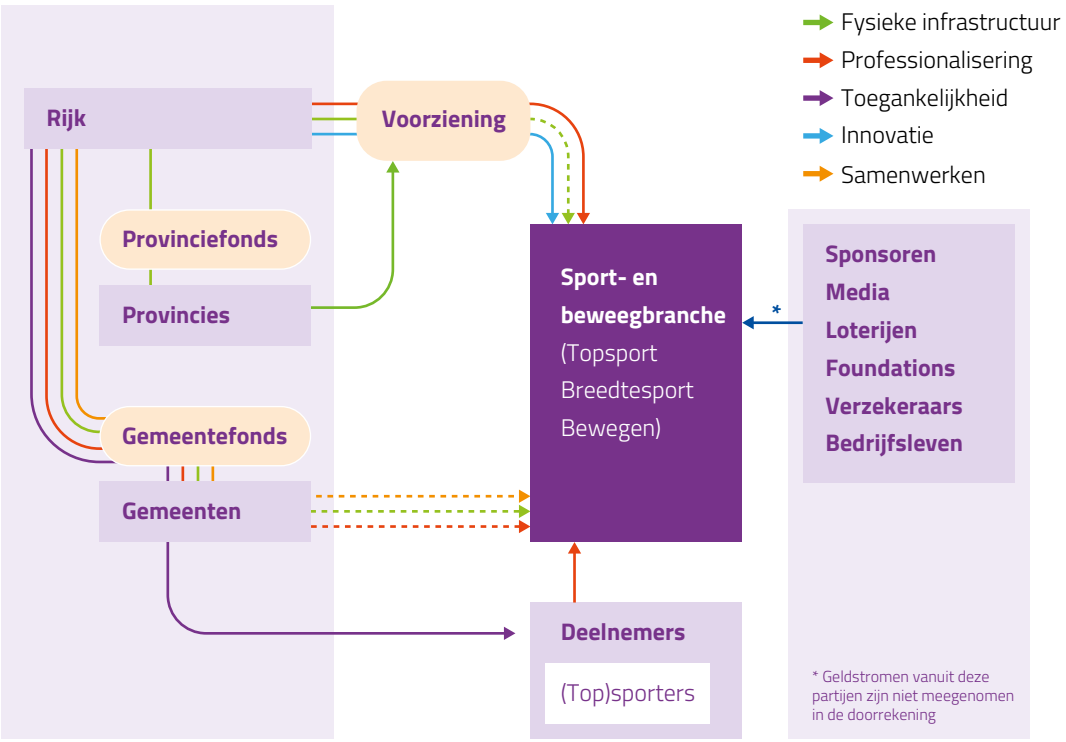

Figuur 1. Additionele financiering van het sportstelsel door de rijksoverheid en cofinanciering door andere overheden en sporters (deelnemers).

4.2.6 Niet meegenomen maatregelen

De maatregelen in dit addendum focussen zich op het opbouwen van een robuust georganiseerd en duurzaam gefinancierd sportstelsel. Met een sterk sportstelsel van branche én overheid kunnen veel meer mensen sporten en bewegen dan nu het geval is. Uiteraard zijn er nog andere (financiële) maatregelen denkbaar om mensen in een andere context dan de vrije tijd te stimuleren om te sporten en bewegen. De NLsportraad geeft onderstaand een aantal voorbeelden van maatregelen die het sportstelsel niet direct, maar mogelijk wel indirect zouden kunnen versterken.

Uitbreiding van de werkkostenregeling

De NLsportraad heeft verschillende keren gesproken over de rol van werkgevers. Deze zouden hun werknemers kunnen stimuleren om meer te sporten en bewegen. Werkgevers kunnen op hun beurt (fiscaal) gestimuleerd worden door de rijksoverheid om meer aandacht te besteden aan vitaliteit, bijvoorbeeld via (uitbreiding van) de werkkostenregeling. Deze maatregel focust op de werkende bevolking en is dus niet van toepassing op de jeugd, ouderen of uitkeringsgerechtigden. Voor hen zijn andere maatregelen nodig. Het sportstelsel wordt sterker op het moment dat werkgevers sportaanbieders inhuren of de kosten van werknemers voor hun sportdeelname vergoeden.

Fiscaal aftrekbaar lidmaatschap of abonnement

Ook het fiscaal aftrekbaar maken van een lidmaatschap of een abonnement heeft de raad verkend. De praktijk leert dat vooral de middeninkomens en hogere inkomens profiteren van fiscale maatregelen, terwijl de bewegingsarmoede het grootst is bij mensen met lagere inkomens. Van deze maatregel profiteert het sportstelsel indirect, als er een groei ontstaat van het aantal leden en klanten.

Vergoeding, premiekorting of investeringen van zorgverzekeraars

De NLsportraad heeft gediscussieerd over wat zorgverzekeraars zouden kunnen betekenen om meer mensen te laten sporten en bewegen. Binnen het huidige zorgverzekeringsstelsel zijn (para)medische vormen van beweging uiteraard al verzekerd, zoals fysiotherapie en revalidatie. Daarnaast zoeken zorgverzekeraars naar mogelijkheden om een gezonde leefstijl te stimuleren, bijvoorbeeld met campagnes waarin positieve gedragsbeïnvloeding centraal staat.
De raad heeft verschillende maatregelen verkend, zoals premiekorting als iemand lid is van een sportvereniging of klant is bij een sportschool. Binnen het huidige stelsel van zorgverzekeringen is dat nu niet mogelijk. De NLsportraad wil graag verder denken over alternatieve manieren waarop zorgverzekeraars kunnen bijdragen aan een vitaler Nederland. De NLsportraad beseft dat daarvoor waarschijnlijk stelsels en wetten moeten worden aangepast, maar is ervan overtuigd dat dit de moeite waard is omdat de gezondheidswinst voor de totale bevolking groot zal zijn. De NLsportraad adviseert de financiering van het sportstelsel mee te nemen bij verkenningen die door de Sociaal Economische Raad (SER) worden gedaan voor een nieuw preventieakkoord.

Financiering van preventie via zorgverzekeringen is momenteel onderdeel van een bredere maatschappelijke discussie. Zo wordt gesproken over het omzetten van 'wissels' in de samenleving en in het zorgstelsel in het bijzonder. Daarbij gaat het onder andere om een plicht voor gezondheidsbevordering en de instelling van regionale vitaliteitsfondsen, waarin zorgverzekeraars samen met overheden investeren in preventie – en wat de NLsportraad betreft, ook in sporten en bewegen.

Bewegingsonderwijs en schoolzwemmen

Zoals de NLsportraad in hoofdstuk 3 heeft omschreven, is voor voldoende beweging door kinderen en jongeren een gecombineerd stelsel nodig van sport, onderwijs en opvang.
In het onderwijs kan een derde uur bewegingsonderwijs worden ingevoerd. Hiervoor is een oplopende jaarlijkse bijdrage nodig van 50 naar 100 miljoen euro structureel, te besteden aan extra sportvoorzieningen bij of in de buurt van scholen.[16]
In de groepen 3 en 4 van het basisonderwijs kan het derde uur bewegingsonderwijs worden ingevuld met schoolzwemmen, waarvoor een oplopende structurele investering nodig is van jaarlijks 120 naar 180 miljoen euro voor de kosten van zwemlessen en het vervoer van en naar het zwembad.
Deze financiële maatregelen leveren een belangrijke bijdrage aan de opbouw van een toekomstbestendig sportstelsel. Een gunstig effect op het sportstelsel is er direct als het derde lesuur onder auspiciën van de (vak)leerkracht wordt ingevuld door een sportaanbieder (vereniging of ondernemer).
Dit biedt kinderen en jongeren de kans om zich breed te oriënteren en sportaanbieders de kans om nieuwe leden of klanten te werven.

Financiering van topsport en talentontwikkeling

In Nederland worden (olympische) topsportprogramma's en talentontwikkeling publiek-privaat gefinancierd. De private financiering steunt op een mix van sponsoring, media-inkomsten, *ticketing*, *merchandising* en loterijen. De financiering door middel van de loterijen is momenteel belangrijk voor de olympische topsport. In het licht van duurzame financiering en toekomstbestendigheid heeft de NLsportraad de afhankelijkheid van loterijfinanciering al eerder als kwetsbaar omschreven. De NLsportraad beveelt aan om de organisatie en financiering van topsport apart onder de loep te nemen.

[16] De extra voorzieningen voor bewegingsonderwijs vertonen mogelijk overlap met de additionele investeringen in toekomstbestendige binnensportaccommodaties en extra accommodatiecapaciteit (zie 4.2.1).

5 Routekaart

5.1 Groeimodel

In dit hoofdstuk beschrijft de NLsportraad een tijdspad om te komen tot een volwaardig sportstelsel in 2030, zoals geschetst in hoofdstuk 3 en 4. De raad adviseert een groeimodel te hanteren, verdeeld over twee fasen.

De NLsportraad geeft in dit addendum een juridische en financiële onderbouwing van het sportstelsel waarover de raad heeft geadviseerd in *De opstelling op het speelveld*. De raad geeft daarmee de eindsituatie weer die in 2030 kan zijn gerealiseerd als de overheid en de sportbranche vanaf 2021 beginnen met de opbouw van het stelsel. Met het volledige pakket aan samenhangende aanbevelingen en maatregelen zijn in 2030 de voorzieningen gerealiseerd waarmee de beschikbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit dusdanig is vergroot dat 75% van de bevolking voldoende sport en beweegt.

Het traject om tot een stelselwet voor sport te komen, inclusief de onderliggende bestuurlijke afspraken, zal de nodige tijd in beslag nemen. De renovatie en bouw van accommodaties moet worden gepland en uitgevoerd, en ten behoeve van de professionalisering van de sport is voldoende gekwalificeerd personeel nodig. Zodra meer professionals beschikbaar zijn in de sport, kunnen ook meer kwetsbare groepen naar het sport- en beweegaanbod worden geleid. Daarmee zijn in toenemende mate ook ondersteunende maatregelen nodig die de toegankelijkheid van sport voor deze groepen borgen.
Daarom stelt de raad voor om een groeimodel te hanteren met een oplopende reeks van samenhangende maatregelen. De NLsportraad adviseert het volgende kabinet hiermee te starten en het pakket aan maatregelen in volgende kabinetsperiodes uit te bouwen.

Cruciaal bij het in gang zetten van het pakket aan maatregelen is de regierol van de rijksoverheid. De rijksoverheid is de aangewezen partij om het wetgevingstraject te starten. Ook meent de raad dat een financiële impuls vanuit de rijksbegroting doorslaggevend zal zijn voor de opbouw van het stelsel én voor cofinanciering van andere partijen. De NLsportraad benadrukt hierbij dat deze financiële impuls – voor accommodaties, professionalisering, innovatie en toegankelijkheid – rijksbreed moet zijn, en dus niet alleen afkomstig uit de sportbegroting. Het is van groot belang dat er bij aanvang van het volgende kabinet een coördinerend bewindspersoon voor sport wordt aangesteld met voldoende ondersteuning vanuit andere beleidsterreinen. Alleen zo kan de opbouw van een robuust georganiseerd en duurzaam gefinancierd sportstelsel worden gerealiseerd.

5.2
Fase 1, 2021-2025

De NLsportraad stelt voor in komende kabinetsperiode de volgende maatregelen te treffen.

- De rijksoverheid start onder leiding van de coördinerend minister van Sport het wetgevingstraject om te komen tot een toekomstbestendig sportstelsel. Dit doet de rijksoverheid in overleg met gemeenten, provincies en de sportbranche.

- Omdat het wetgevingstraject waarschijnlijk een doorlooptijd heeft tot in de volgende kabinetsperiode, maakt de rijksoverheid onder leiding van de minister van BZK bij aanvang van de kabinetsperiode bestuurlijke afspraken met provincies en gemeenten over de opbouw van het sportstelsel. Hieraan gekoppeld zijn de afspraken over de financiën die in deze periode worden verdeeld via het provincie- en gemeentefonds betreffende de openbare ruimte, de renovatie en bouw van sportaccommodaties, professionalisering (buurtsportcoaches) en de toegankelijkheid van sport voor de jeugd en kwetsbare groepen. Hiermee zijn middelen van verschillende ministeries gemoeid (naast VWS ook I&W en SZW).

- Ten behoeve van de sportbranche treft de minister van Sport een voorziening (zoals een subsidieregeling, fonds of ZBO) om de bestaande en nieuw beschikbare middelen voor topsport, innovatie en professionalisering transparant te verdelen. Via deze voorziening worden de middelen van verschillende ministeries verdeeld ten behoeve van het sportstelsel. Ook hierbij zijn meer ministeries betrokken (naast VWS ook SZW en EZK).

- Oplopend stelt de rijksoverheid in deze periode 485 miljoen tot 600 miljoen per jaar ter beschikking voor de opbouw van het sportstelsel.

Het maken van een wet is een lang en zorgvuldig traject. Dat komt vooral omdat er veel instanties bij betrokken zijn. Een wetsvoorstel wordt besproken met alle partijen voor wie de wet relevant is. Bij de sportwet gaat het in ieder geval om provincies, gemeenten en sportorganisaties. Nadat een wetsvoorstel is besproken in de ministerraad, wordt het beoordeeld door de Raad van State. Vervolgens wordt het behandeld in de Tweede Kamer en in de Eerste Kamer.

5.3
Fase 2, 2025-2030

De NLsportraad adviseert in de kabinetsperiode(s) vanaf 2025 om – na evaluatie van de eerste fase – de volgende maatregelen te treffen.

- In de volgende kabinetsperiode voltooit de rijksoverheid de stelselwet voor sport. De taken opgenomen in de wet vervangen de bestuurlijke afspraken die hierover eerder zijn gemaakt.

- De financiering van het sportstelsel volgt de wettelijke taken: voor andere overheden via het provincie- en gemeentefonds en voor de sportbranche via de hiervoor ingerichte voorziening.

- De impulsen aan de openbare ruimte en innovatie lopen af. De impulsen aan de renovatie en bouw van sportaccommodaties lopen nog een aantal jaren door. De financiering van professionalisering, toegankelijkheid en jeugd zijn structureel en lopen op. Er zijn in deze periode steeds meer veilige accommodaties en gekwalificeerde professionals beschikbaar die ervoor kunnen zorgen dat het sport- en beweegaanbod voor steeds meer mensen toegankelijk wordt.

- Oplopend stelt de rijksoverheid in deze periode 600 miljoen tot 825 miljoen per jaar beschikbaar aan de opbouw van het sportstelsel.

Bijlagen

Bijlage A: Adviestraject

Adviesvraag partners sportakkoord

Het ministerie van VWS heeft in 2019 mede namens NOC*NSF en de Vereniging Sport en Gemeenten – partners van het *Nationaal Sportakkoord* – de NLsportraad gevraagd de huidige organisatie en financiering van de sportbranche in beeld te brengen en te analyseren op zijn sterke en zwakke punten. Daarnaast is de NLsportraad verzocht om kansen en bedreigingen voor de sportbranche in beeld te brengen en scenario's te schetsen voor een duurzame organisatie en financiering in de toekomst.

Commissie

Om het advies voor te bereiden is de commissie organisatie en financiering van de sport ingesteld. De commissie is samengesteld uit leden met kennis over de organisatie en financiering van de Nederlandse sport en over de belangrijkste interne vraagstukken en externe ontwikkelingen voor de sport.

Namens de raad zijn Bernard Wientjes (voorzitter) en Leanne van den Hoek vaste deelnemers in de commissie. Daarnaast nemen Hugo van der Poel (directeur Mulier instituut), Eelco Blok (directielid bij Reggeborgh), Marjan Olfers (hoogleraar sport en recht), Bert van Oostveen (directeur Kenniscentrum Sport) en Dennis Vink (hoogleraar Nyenrode) deel als externe leden. Voor het schrijven van het wettelijk en financieel addendum bij het advies *De opstelling op het speelveld* zijn Elies Steyger (hoogleraar Europees bestuursrecht), Gerber van Nijendaal (plaatsvervangend secretaris Raad voor het Openbaar Bestuur), Willem van Duin (voorzitter raad van bestuur Achmea) en Dick Sluimers (voorzitter raad van commissarissen NIBC) aan de commissie toegevoegd.

Adviestraject

Het adviestraject heeft verschillende fases gekend, resulterend in diverse bijeenkomsten en publicaties. Voor de leesbaarheid zijn bronvermeldingen niet in het eindadvies en het addendum opgenomen; deze zijn wel terug te vinden in de onderliggende documenten.

Voor iedere publicatie geldt dat deze grondig is voorbereid met behulp van data-analyse, literatuurstudie, interviews en discussies in bijeenkomsten. Vele stakeholders en experts hebben gedurende het proces hun bijdrage aan één of meer onderdelen van het advies gegeven en de NLsportraad is hen daarvoor zeer erkentelijk.

De verschillende fases uit het adviestraject zijn hieronder beschreven. Het wettelijk en financieel addendum bij het advies *De opstelling op het speelveld* is de laatste publicatie in de serie.

November 2019: *Brancherapport Sport. Kwantitatieve analyse.*
Het brancherapport, uitgevoerd door KPMG, geeft op macroniveau inzicht in de huidige organisatie en financiering van de sport. Ook de 'prestaties' van de sportbranche (in termen van sportdeelname en sportbeleving) zijn in het rapport beschreven. Deze 'foto' van de branche is gebaseerd op een kwantitatieve data-analyse. Waar mogelijk zijn de trends beschreven vanaf circa tien jaar geleden. Het rapport is uitgebreid getoetst door experts en stakeholders.

April 2020: *De fitheid van de sport. Een kwalitatieve analyse van de organisatie en financiering van de sport.*
Een kwalitatieve analyse van interne factoren

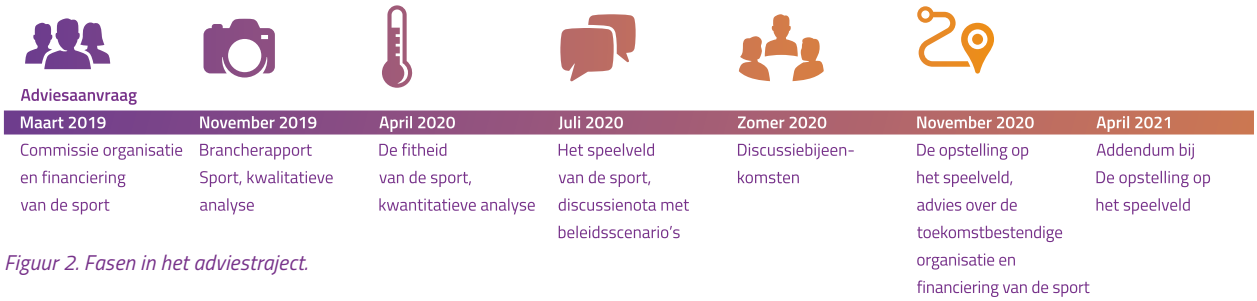

Figuur 2. Fasen in het adviestraject.

(sterktes en zwaktes) van de sportbranche in relatie tot de externe ontwikkelingen (kansen en bedreigingen) die van invloed zijn op de organisatie en financiering van de branche. Het bevat de weerslag van meerdere bijeenkomsten en bijdragen van bijna 100 experts en stakeholders, aangevuld met literatuur. De analyse is daarnaast aangescherpt na internetconsultatie in april 2020 waarop nog eens negentien partijen hebben gereageerd.

Juli 2020: *Het speelveld van de sport. Discussienota over de organisatie en financiering van de sport in de toekomst.*
Hiervan is ook een samenvatting in tekst en beeld verschenen. Ter onderbouwing van deze discussienota zijn de volgende aanvullende bouwstenen opgesteld:

- *Rondje langs de velden I, Een vergelijking van de organisatie en financiering van de sport met andere sectoren.* In deze intersectorale analyse vergelijkt de NLsportraad de sportbranche met andere sectoren: met de cultuursector en de recreatiebranche in de hoek van de vrijetijdssetting, maar ook met de kinderopvangbranche en de onderwijssector omdat ook deze branches diensten verlenen aan de jeugd.

- *Rondje langs de velden II, Een vergelijking van de organisatie en financiering van de sport met andere landen.* In deze internationale vergelijking beziet de NLsportraad de situatie in Nederland ten opzichte van een aantal andere landen. Daarbij heeft de NLsportraad zich vooral verdiept in de rol van de overheid en de verhouding van de overheid met de sportbranche.

- *De Europese spelregels, Kaders van de Europese Unie voor de organisatie en financiering van de sport.* De NLsportraad heeft zich verdiept in de kaders die de Europese Unie (EU) biedt voor de sportbranche en het overheidsbeleid. Met name relevant zijn de aanwijzingen van de EU op het gebied van markt en overheid.

- *De prijzen van sport, Verkenning van de prijselasticiteit in de sport.* De NLsportraad heeft in deze verkenning een eerste poging gedaan om de prijselasticiteit in de sport in beeld te brengen.

- *Speelruimte voor sport, Vier beleidsscenario's voor de organisatie en financiering van de sport in de toekomst.* De NLsportraad heeft een assenstelsel ontwikkeld waarop verschillende toekomstgerichte beleidsscenario's kunnen worden geprojecteerd. De raad geeft een schets van verschillende (extreme) scenario's om zodoende voeding te geven aan de discussie over een voorkeursscenario.

November 2020: *De opstelling op het speelveld*
In het uiteindelijke advies *De opstelling op het speelveld* geeft de NLsportraad haar visie op een toekomstbestendige, robuuste organisatie en financiering van de sport.
Het advies bestaat uit zeven aanbevelingen opgenomen in een plan van aanpak bestaand uit drie onderdelen: versterking van de sportbranche, ontwikkeling van sport- én beweegaanbod en samenwerking met andere branches. Het advies is gestoeld op het uitgebreide voorbereidende traject waarin stakeholders op verschillende manieren zijn betrokken. Het advies is gepresenteerd tijdens een webinar op 26 november 2020[17].

[17] Webinar *De opstelling op het speelveld*

Bijlage B:
Overzicht wetgeving en verdragen[18]

[18] Wetgeving en verdragen die gelden in Nederland en van toepassing zijn op het doel van 'De opstelling op het speelveld' (sport als een publieke voorziening realiseren: Sport toegankelijk voor iedereen).

Wet/verdrag[19]	Verdragstekst/wettekst	Wat regelt het verdrag?	Wat is de consequentie voor Nederland?	Relatie tot onderwerpen uit hoofdstuk 3
Internationaal				
Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVESCR) (VN 1976)[20]	**Artikel 12** 1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag **erkennen het recht van een ieder op een zo goed mogelijke lichamelijke en geestelijke gezondheid.** 2. De door de Staten die partij zijn bij dit Verdrag **te nemen maatregelen ter volledige verwezenlijking van dit recht omvatten onder meer die welke nodig zijn om te komen tot:** a. Vermindering van het aantal doodgeborenen en van de kindersterfte, alsmede een gezonde ontwikkeling van het kind; b. Verbetering van alle aspecten betreffende de hygiëne van het gewone milieu van de mens en van het arbeidsmilieu; c. **Voorkoming,** behandeling en bestrijding **van epidemische én endemische ziekten, alsmede van beroepsziekten en andere ziekten;** d. Het scheppen van omstandigheden die een ieder in geval van ziekte geneeskundige bijstand en verzorging waarborgen.	Het IVESCR regelt economische, sociale en culturele rechten, zoals het recht op een behoorlijke levensstandaard, het recht op arbeid en behoorlijke arbeidsomstandigheden en het recht op onderwijs. Sport is hier een onderdeel van.	VN verdragen hebben in Nederland directe werking, Nederland heeft zich door ondertekening gecommitteerd aan de opdrachten in het verdrag. Op basis van dit verdrag moet de Nederlandse overheid maatregelen nemen om o.a. ziekten te voorkomen. Hoe de overheid dit doet is voor velerlei interpretatie vatbaar. Het vormt echter wel een startpunt voor preventie.	Publieke voorziening. Borgen van toegankelijkheid van sport voor de gehele bevolking.

[19] Wetgeving en verdragen die gelden in Nederland en van toepassing zijn op het doel van 'De opstelling op het speelveld' (sport als een publieke voorziening realiseren: Sport toegankelijk voor iedereen).
[20] wetten.nl – Regeling – Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, New York, 16-12-1966 – BWBV0001016 (overheid.nl)

Wet/verdrag	Verdragstekst/wettekst	Wat regelt het verdrag?	Wat is de consequentie voor Nederland?	Relatie tot onderwerpen uit hoofdstuk 3
Kinderrechten-verdrag (VN 1990)	**Artikel 31** 1. De Staten die partij zijn, **erkennen het recht van het kind** op rust en vrije tijd, **op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden** passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven. 2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind volledig deel te nemen aan het culturele en artistieke leven, bevorderen de verwezenlijking van dit recht, en stimuleren het bieden van passende en voor ieder gelijke kansen op culturele, artistieke en creatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding.	Hoewel de mensenrechten uit het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR) en het IVESCR voor iedereen gelden, blijkt in de praktijk dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de mensenrechten van specifieke groepen te versterken. Daarom zijn er verdragen die in meer detail bepalen wat de overheid moet doen om ervoor te zorgen dat alle mensenrechten voor iedereen in de praktijk werkelijkheid worden. Met dit verdrag gaat het om rechten van kinderen. Spelen, sporten en creatieve activiteiten zijn belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Alle kinderen moeten daarom de tijd en de ruimte krijgen om te spelen. Ze hebben recht op ontspanning en ze hebben het recht op deelnemen aan sportieve, culturele en artistieke activiteiten. De overheid moet ervoor zorgen dat ieder kind hierin gelijke kansen heeft. De overheid moet ook recreatieve, artistieke en culturele voorzieningen voor kinderen bevorderen. Er moeten voldoende veilige speelplekken zijn in de wijk of buurt. Bovendien moet er een variëteit in het aanbod zijn. Dat betekent dat er zowel speelvoorzieningen voor jonge kinderen moeten zijn, als ontmoetingsplekken voor tieners. Ook kinderen met een handicap moeten mee kunnen doen. Voorzieningen dienen bovendien zowel voor kinderen uit welgestelde gezinnen als voor kinderen uit arme gezinnen toegankelijk te zijn.	VN verdragen hebben in Nederland directe werking, Nederland heeft zich door ondertekening gecommitteerd aan de opdrachten in het verdrag. De tekst is echter niet specifiek en legt eigenlijk geen verplichtingen op. Nederland moet erkennen dat kinderen recht hebben op deelname aan spel.	Publieke voorziening. Borgen van toegankelijkheid van sport voor de gehele bevolking, in het bijzonder voor jeugd en kwetsbare groepen.

Wet/verdrag	Verdragstekst/wettekst	Wat regelt het verdrag?	Wat is de consequentie voor Nederland?	Relatie tot onderwerpen uit hoofdstuk 3
Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (VN 2016)[21]	**Artikel 30 lid 5** *Deelname aan het culturele leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport* Teneinde personen met een handicap in staat te stellen op voet van gelijkheid met anderen deel te nemen aan recreatie, vrijetijdsbesteding en **sportactiviteiten,** nemen de Staten die Partij zijn passende maatregelen: a. teneinde deelname van personen met een handicap aan **algemene sportactiviteiten** op alle niveaus zo veel mogelijk aan te moedigen en te bevorderen; b. teneinde te waarborgen dat personen met een handicap **de kans krijgen handicapspecifieke sport- en recreatieactiviteiten te organiseren, ontwikkelen en daaraan deel te nemen en daartoe te bevorderen dat hen op voet van gelijkheid met anderen passende instructie, training en middelen worden verschaft;** c. teneinde te waarborgen dat personen met een handicap **toegang hebben tot sport-, recreatie- en toeristische locaties**; d. teneinde te waarborgen dat kinderen met een handicap op voet van gelijkheid met andere kinderen kunnen deelnemen aan **spel-, recreatie-, vrijetijds- en sportactiviteiten, met inbegrip van activiteiten in schoolverband;** e. teneinde te waarborgen dat personen met een handicap **toegang hebben tot diensten van degenen die betrokken zijn bij de organisatie van recreatie-, toeristische, vrijetijds- en sportactiviteiten.**	Hoewel de mensenrechten uit het IVBPR en het IVESCR voor iedereen gelden, blijkt in de praktijk dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de mensenrechten van specifieke groepen te versterken. Daarom zijn er verdragen die in meer detail bepalen wat de overheid moet doen om ervoor te zorgen dat alle mensenrechten voor iedereen in de praktijk werkelijkheid worden. Met dit verdrag gaat het om rechten van mensen met een handicap. Let op: hoewel je zou denken dat dit verdrag ook van toepassing is op ouderen die vanwege hun leeftijd een beperking hebben gekregen, lijkt dit niet het geval in de uitvoering van het verdrag. Het comité dat waakt over het Verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap heeft nog nooit gewezen op de ongelijke behandeling van mensen die op latere leeftijd met een handicap worden geconfronteerd. Ouderen lijken daarom weinig of geen toegang tot de ondersteuning of de dienstverlening waarop mensen die op jongere leeftijd als persoon met een handicap zijn erkend, een beroep kunnen doen.[22]	VN verdragen hebben in Nederland directe werking, Nederland heeft zich door ondertekening gecommitteerd aan de opdrachten in het verdrag. Dit betekent onder andere dat de Nederlandse overheid passende maatregelen moet nemen om te zorgen dat personen met een handicap bevorderd worden deel te nemen aan algemene sportactiviteiten en toegang hebben tot sportlocaties.	Publieke voorziening. Borgen van toegankelijkheid van sport voor de gehele bevolking, in het bijzonder voor jeugd en kwetsbare groepen.

[21] wetten.nl – Regeling – Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, New York, 13-12-2006 – BWBV0004045 (overheid.nl)
[22] De Pauw, M. (2016). *De juridische meerwaarde van een nieuw VN-verdrag voor ouderen.* Presentatie op de studiedag van de Vlaamse Ouderenraad, 9 november 2016, Brussel.

Wet/verdrag	Verdragstekst/wettekst	Wat regelt het verdrag?	Wat is de consequentie voor Nederland?	Relatie tot onderwerpen uit hoofdstuk 3
Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (VN 1979)[23]	**Artikel 10** De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, nemen alle passende maatregelen om discriminatie van vrouwen uit te bannen ten einde vrouwen rechten te verzekeren die gelijk zijn aan die van mannen op het gebied van onderwijs en vorming, en in het bijzonder, op basis van gelijkheid van mannen en vrouwen, het volgende te garanderen: "(g) dezelfde mogelijkheden om actief deel te nemen aan **sport en lichamelijke opvoeding**;" **Artikel 13** De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, nemen alle passende maatregelen om discriminatie jegens de vrouw op andere gebieden van het economische en maatschappelijke leven uit te bannen, ten einde vrouwen, op basis van gelijkheid van mannen en vrouwen, dezelfde rechten te verzekeren, in het bijzonder: "(c) het recht deel te nemen aan activiteiten op het gebied van vrijetijdsbesteding, aan **sport** en aan alle aspecten van het culturele leven."	Hoewel de mensenrechten uit het IVBPR en het IVESCR voor iedereen gelden, blijkt in de praktijk dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de mensenrechten van specifieke groepen te versterken. Daarom zijn er verdragen die in meer detail bepalen wat de overheid moet doen om ervoor te zorgen dat alle mensenrechten voor iedereen in de praktijk werkelijkheid worden. Met dit verdrag gaat het om rechten van vrouwen.	VN verdragen hebben in Nederland directe werking, Nederland heeft zich door ondertekening gecommitteerd aan de opdrachten in het verdrag. Hoewel de termen niet erg specifiek zijn, moet Nederland zorgen dat vrouwen gelijke kansen krijgen op het gebied van sport.	Publieke voorziening. Borgen van toegankelijkheid van sport voor de gehele bevolking, in het bijzonder voor jeugd en kwetsbare groepen.

[23] wetten.nl – Regeling – Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, New York, 18-12-1979 – BWBV0002909 (overheid.nl)

Wet/verdrag	Verdragstekst/wettekst	Wat regelt het verdrag?	Wat is de consequentie voor Nederland?	Relatie tot onderwerpen uit hoofdstuk 3
Verdrag inzake de manipulatie van sportwedstrijden (Matchfixingverdrag, Raad van Europa)[24]	Zie gehele verdragstekst	Het is het eerste juridisch-bindende internationale Verdrag dat de manipulatie van sportwedstrijden moet tegengaan. Het moet zo een belangrijk instrument worden om deze internationale problematiek te bestrijden door bijvoorbeeld de samenwerking tussen verschillende instanties en de uitwisseling van informatie te bevorderen.	Dit verdrag is nog niet in werking getreden. Het treedt in werking op een nader te bepalen tijdstip.	Kwaliteit, inclusief veiligheid, pedagogisch klimaat, integriteit, good governance, enz.
World Anti-Doping Code[25]	Zie gehele verdragstekst	Dit is het kerndocument dat het antidopingbeleid, de regels en voorschriften binnen sportorganisaties en tussen overheidsinstanties over de hele wereld harmoniseert. Het werkt in combinatie met acht internationale normen die tot doel hebben de consistentie tussen antidopingorganisaties op verschillende gebieden te bevorderen.	De code is niet ondertekend door de Nederlandse overheid, maar door NOC*NSF, NPC en de Dopingautoriteit. Dat geeft dus geen verplichting voor de Nederlandse overheid.	Kwaliteit, inclusief veiligheid, pedagogisch klimaat, integriteit, good governance, enz.

[24] wetten.nl – Regeling – Verdrag van de Raad van Europa inzake de manipulatie van sportwedstrijden, Magglingen, 18-09-2014 – BWBV0006419 (overheid.nl)
[25] The Code | World Anti-Doping Agency (wada-ama.org)

Wet/verdrag	Verdragstekst/wettekst	Wat regelt het verdrag?	Wat is de consequentie voor Nederland?	Relatie tot onderwerpen uit hoofdstuk 3
Europees				
European Sport for All Charter (Raad van Europa 1975)	Vervangen voor European Sports Charter.	Het European Sport for All Charter werd in 1975 gelanceerd door de Europese ministers van sport. Het werd officieel aangenomen op 24 september 1976. Vanaf die datum werd het sportbeleid in Europa voorzien van een gemeenschappelijk programma, gebaseerd op de overtuiging dat de waarden van sport zouden bijdragen tot de verwezenlijking van de idealen van de Raad van Europa.	Vervangen voor European Sports Charter.	Publieke voorziening. Bepaling van sport als publieke voorziening & borgen van toegankelijkheid van sport voor de gehele bevolking, in het bijzonder voor jeugd en kwetsbare groepen.
European Sports Charter (Raad van Europa 1992)[26]	Zie gehele verdragstekst	Het European Sports Charter bouwt voort op het European Sport for All Charter. Het werd in 1992 aangenomen en herzien in 2001. Hierin werden een reeks gemeenschappelijke principes voor heel Europa opgeschreven: een kader voor het sportbeleid waaraan alle Europese landen hun naam verbinden. Overheden hebben toegezegd zich te zullen inspannen om te zorgen dat er mogelijkheden zijn voor hun inwoners om te kunnen sporten onder goede omstandigheden. Sport moet: ▪ toegankelijk zijn voor iedereen; ▪ vooral ook goed beschikbaar zijn voor kinderen en jongeren; ▪ gezond, veilig, eerlijk en tolerant zijn en hoge ethische standaarden naleven; ▪ in staat zijn om persoonlijke zelfontplooiing op alle niveaus te bevorderen; ▪ respect voor het milieu in acht nemen; ▪ de menselijke waardigheid beschermen; ▪ sporters in geen enkele vorm uitbuiten.	Verdragen van de Raad van Europa hebben in Nederland directe werking. Nederland heeft zich door ondertekening gecommitteerd aan de opdrachten in het verdrag. Het gaat hier om een inspanningsverplichting van landen.	Publieke voorziening. Bepaling van sport als publieke voorziening & borgen van toegankelijkheid van sport voor de gehele bevolking, in het bijzonder voor jeugd en kwetsbare groepen.

[26] rm.coe.int/16804c9dbb

Wet/verdrag	Verdragstekst/wettekst	Wat regelt het verdrag?	Wat is de consequentie voor Nederland?	Relatie tot onderwerpen uit hoofdstuk 3
De Europese Overeenkomst inzake gewelddadigheden door en wangedrag van toeschouwers rond sportevenementen en in het bijzonder rond voetbalwedstrijden (Raad van Europa 1985)[27]	Zie gehele verdragstekst	Landen worden geacht om (binnen de grenzen van hun grondwettelijke bepalingen) maatregelen te nemen om geweld rondom sportevenementen te beheersen. Het belangrijkste doel van de conventie is het voorkomen en beheersen van geweld en wangedrag door toeschouwers bij sportevenementen. Het biedt niet alleen praktische maatregelen om dergelijk geweld te voorkomen en te beheersen, maar ook de nodige maatregelen om daders te identificeren en aan te pakken.	Verdragen van de Raad van Europa hebben in Nederland directe werking. Nederland heeft zich door ondertekening gecommitteerd aan de opdrachten in het verdrag.	Rol en taken van overheden en branche.
Convention on an Integrated Safety, Security and Service Approach at Football Matches and Other Sports Events[28]	Zie gehele verdragstekst	Deze conventie bouwt voort op de Europese Conventie inzake geweld door toeschouwers in 1985. Het is het enige internationaal bindende instrument dat een geïntegreerde aanpak vaststelt op basis van drie onderling afhankelijke pijlers: veiligheid, beveiliging en dienstverlening. Het doel is daarmee om van een geweldsgerichte aanpak naar een geïntegreerde aanpak gebaseerd op veiligheid, beveiliging en dienstverlening te gaan.	Verdragen van de Raad van Europa hebben in Nederland directe werking. Nederland heeft zich door ondertekening gecommitteerd aan de opdrachten in het verdrag.	Rol en taken van overheden en branche.

[27] 16809a9d23 (coe.int)
[28] Safety, Security and Service (coe.int)

Wet/verdrag	Verdragstekst/wettekst	Wat regelt het verdrag?	Wat is de consequentie voor Nederland?	Relatie tot onderwerpen uit hoofdstuk 3
Het verdrag terzake doping (Raad van Europa 1989 met extra protocol in 2002)[29]	Zie gehele verdragstekst	Het verdrag bevordert de harmonisatie van maatregelen tegen doping. Het wil geen uniform model creëren, maar stelt gemeenschappelijke normen vast en voorschriften waar landen aan moeten voldoen om dopinggebruik te bestrijden. Door ondertekening van de conventie committeren landen zich aan het maken van een nationale dopingwet die in ieder geval de volgende zaken bevat: ▪ een nationaal coördinatieorgaan oprichten; ▪ de handel in en het gebruik van verboden dopingmiddelen verminderen; ▪ dopingcontroles versterken en verbeteren van detectietechnieken; ▪ onderwijs en bewustmakingsprogramma's ondersteunen; ▪ efficiënt sancties opleggen tegen overtreders; ▪ samenwerken met sportorganisaties van alle niveaus op zowel nationaal als internationaal niveau; ▪ geaccrediteerde antidopinglaboratoria gebruiken; ▪ ervaringen delen en *good practices* uitwisselen.	Verdragen van de Raad van Europa hebben in Nederland directe werking. Nederland heeft zich door ondertekening gecommitteerd aan de opdrachten in het verdrag. Nederland heeft een dopingwet gemaakt.	Rol en taken van overheden en branche.
Code of Sports Ethics (Raad van Europa 2010)[30]	Zie gehele verdragstekst	Dit verdrag heeft twee onderliggende principes: eerlijkheid en sport als arena voor individuele zelfontplooiing. Het verdrag geeft de aangesloten landen de verplichting om de ethische principes te promoten en stimuleren in sport en bewegen.	Verdragen van de Raad van Europa hebben in Nederland directe werking.	Rol en taken van overheden en branche.

[29] 16807314b5 (coe.int)
[30] 974e réunion 27 septembre 2006 (coe.int)

Wet/verdrag	Verdragstekst/wettekst	Wat regelt het verdrag?	Wat is de consequentie voor Nederland?	Relatie tot onderwerpen uit hoofdstuk 3
Verdrag van Amsterdam (Europese Unie, 1997)[31]	29. Verklaring betreffende sport **De Conferentie benadrukt de maatschappelijke betekenis van sport**, met name de rol die sport vervult bij het smeden van een identiteit en van saamhorigheid. De Conferentie verzoekt de organen van de Europese Unie daarom gehoor te geven aan sportorganisaties wanneer belangrijke vraagstukken in verband met sport aan de orde zijn. In dit verband zou bijzondere aandacht moeten worden geschonken aan de specifieke kenmerken van amateursport.	De landen erkennen in deze verklaring de maatschappelijke betekenis van sport. Er wordt daarom aan de EU-organen gevraagd om sportorganisaties te horen als er sportvraagstukken aan de orde zijn. Er ligt geen opdracht richting de lidstaten en dus Nederland.	Het is een verklaring onderaan het verdrag, met een verzoek aan de organen van de EU. Geen rechtstreekse opdracht aan Nederland.	Bepaling van sport als publieke voorziening.
VWEU (Europese Unie)[32]	**Art. 6 VWEU** De Unie is bevoegd om het optreden van de lidstaten te ondersteunen, te coördineren of aan te vullen. Dit geldt voor de volgende gebieden wat hun Europese dimensie betreft: ▪ bescherming en verbetering van de menselijke gezondheid; ▪ industrie; ▪ cultuur; ▪ toerisme; ▪ onderwijs, beroepsopleiding, jongeren en **sport**; ▪ civiele bescherming; ▪ administratieve samenwerking.	Het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie is een verdrag gesloten tussen de lidstaten van de Europese Unie. In het VWEU staat wat de bevoegdheden van de Europese Unie zijn en op welke manier de Europese Unie die bevoegdheden kan uitoefenen. Art. 6 VWEU geeft de EU coördinerende, ondersteunende en aanvullende bevoegdheden op het terrein van sport, die de EU ter ondersteuning van lidstaten kan uitvoeren.	Het verdrag heeft directe werking, maar deze tekst gaat vooral over wat de EU geacht wordt te doen, het is niet zozeer een opdracht aan Nederland.	Coördinatie en samenwerking.

[31] Verdrag van Amsterdam (europa.eu)
[32] Welke rol speelt de EU op het gebied van sport? – Europa decentraal

Wet/verdrag	Verdragstekst/wettekst	Wat regelt het verdrag?	Wat is de consequentie voor Nederland?	Relatie tot onderwerpen uit hoofdstuk 3
	Art. 165 VWEU De Unie draagt bij tot de ontwikkeling van onderwijs van hoog gehalte door samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en zo nodig door hun activiteiten te ondersteunen en aan te vullen, met volledige eerbiediging van de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de inhoud van het onderwijs en de opzet van het onderwijsstelsel en van hun culturele en taalkundige verscheidenheid. **De Unie draagt bij tot de bevordering van de Europese inzet op sportgebied, rekening houdend met haar specifieke kenmerken, haar op vrijwilligerswerk berustende structuren en haar sociale en educatieve functie.** Het optreden van de Unie is erop gericht: (...) **de Europese dimensie van de sport te ontwikkelen, door de eerlijkheid en de openheid van sportcompetities en de samenwerking tussen de verantwoordelijke sportorganisaties te bevorderen, en door de fysieke en morele integriteit van sportlieden, met name jonge sporters, te beschermen.** (...)	Volgens Art. 165 onder Titel XII over onderwijs, beroepsopleiding, jeugd en sport wil de EU: ▪ bijdragen aan de bevordering van de Europese inzet op sportgebied. Hierbij houdt de EU rekening met het grote aandeel van vrijwilligerswerk en de sociale en educatieve functie van sport; ▪ de Europese dimensie van de sport ontwikkelen, door de 'eerlijkheid en de openheid' van sportcompetities en de samenwerking tussen de verantwoordelijke sportorganisaties te bevorderen, en de 'fysieke en morele integriteit' van sporters, met name jonge sporters, te beschermen; ▪ de samenwerking met derde landen en met bevoegde internationale organisaties op het terrein van sport bevorderen, met name met de Raad van Europa. Ook de lidstaten moeten hier hun best voor doen.		

Wet/verdrag[32]	Verdragstekst/wettekst	Wat regelt het verdrag?	Wat is de consequentie voor Nederland?	Relatie tot onderwerpen uit hoofdstuk 3
Nationaal				
Grondwet[33]	**Artikel 22 lid 1 en 3:** 1. De overheid treft **maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid**. 2. Bevordering van voldoende woongelegenheid is voorwerp van zorg der overheid. 3. Zij schept **voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding.**	De grondwet ligt aan de basis van alle andere wetten in Nederland. Het is de wet die in grote lijnen het bestuur van een land bepaalt.	Nederlandse wetgeving: in Nederland van toepassing.	Publieke voorziening. Borgen van toegankelijkheid van sport voor de gehele bevolking.
Wet Uitvoering Antidopingbeleid (Wuab)[34]	Zie wettekst	De Wuab geeft het zelfstandige bestuursorgaan Dopingautoriteit de wettelijke grondslag voor het uitvoeren van de taken. Voor de feitelijke uitvoering van het antidopingbeleid blijft het Nationaal Dopingreglement (NDR) leidend. Dit NDR is opgenomen in de regelgeving van de sportbonden. De overheid stelt zelf geen dopingregels op, maar laat dat over aan de sport.	Nederlandse wetgeving: in Nederland van toepassing.	Rol en taken van overheden en branche.
Sportbesluit (BTW)[35]	Zie tekst besluit	Btw-sportvrijstelling voor sportverenigingen en exploitanten van sportaccommodaties (o.a. gemeenten en stichtingen). En de daarmee samenhangende subsidieregeling SPUK.	Nederlandse wetgeving: in Nederland van toepassing.	Uitvoering en financiering.
Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (2010)[36]	Zie wettekst	Bestuurlijke bevoegdheden voor burgemeesters en officieren van justitie voor de aanpak van (voetbalgerelateerde) overlast.	Nederlandse wetgeving: in Nederland van toepassing.	Rol en taken van overheden en branche.

[33] wetten.nl – Regeling – Grondwet – BWBR0001840 (overheid.nl)
[34] wetten.nl – Regeling – Wet uitvoering antidopingbeleid – BWBR0041439 (overheid.nl)
[35] Sportbesluit: btw en sport – Tools en Instrumenten – Kenniscentrum Sport (kenniscentrumsportenbewegen.nl)
[36] wetten.nl – Regeling – Wijzigingswet Gemeentewet, Wetboek van Strafvordering en Wetboek van Strafrecht (maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast) – BWBR0028120 (overheid.nl)

Onderwerpen waar in Nederland wetgeving over is, die niet direct gaan over sport, maar wel raken aan sport (niet-uitputtende lijst):

- aansprakelijkheidsrecht bij letselschade (bv. sport- en spelsituatie);
- antidiscriminatiewetgeving (bv. Grondwet en Besluit gelijke behandeling artikel 1 sub g + artikel 3);
- arbeidsrecht en contractrecht (topsport, beroepssport en sponsoring);
- commerciële rechten (intellectueel eigendom e.d.);
- Gemeentewet, Provinciewet, Waterschapswet;
- Geneesmiddelenwet, Opiumwet en Wet op de economische delicten (doping);
- huurrecht en bouwrecht (sportaccommodaties);
- Omgevingswet en Wet milieubeheer (sportaccommodaties en inrichten buitenruimte);
- staatssteun, aanbestedingswet en de Wet Markt en Overheid (tegen oneerlijke concurrentie);
- strafrecht (voor bv. matchfixing en corruptie en veiligheid in de sport);
- tuchtrecht (Instituut Sportrechtspraak);
- verenigingsrecht';
- Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen.

Bijlage C: Overzicht aanpalende stelsels

Betrokken leeftijdscategorie	Onderwerp	Betrokken departement	Wetgeving of beleidsterrein
0-4 jaar en 4-12 jaar	Kinderopvang	SZW	Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang
4-18 jaar	Primair en voortgezet onderwijs	OCW	kerndoelen/curriculum Wet primair onderwijs, Wet voortgezet onderwijs, Wet op de expertisecentra
0-18 jaar	Jeugdgezondheidszorg (consultatiebureaus en schoolartsen)	VWS	Wet Publieke Gezondheid
0-18 jaar	Jeugdzorg	VWS	Jeugdwet
16-25 jaar	MBO, HBO, universiteit	OCW	Wet educatie en beroepsonderwijs, Wet op het hoger onderwijs
18-67 jaar	Werkgevers	SZW	Belastingwetgeving, Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
Vanaf 18 jaar	Welzijn	VWS	Wet maatschappelijke ondersteuning
Vanaf 18 jaar	Preventie	VWS	Wet publieke gezondheid
Vanaf 18 jaar	Langdurige zorg (zorginstellingen voor mensen met een beperking/ ziekte en ouderen)	VWS	Wet langdurige zorg
Elke leeftijd	Verzekerde zorg	VWS	Zorgverzekeringswet
Elke leeftijd	Beweegvriendelijke wijken	BZK	Omgevingswet (io)
Elke leeftijd	Beweegvriendelijke infrastructuur	I&W	Wegenwet

Bijlage D:
Tabel financiële maatregelen

Tabel 1. Doorrekening van de financiele maatregelen

Onderdeel	Maatregel (met nummering volgens Rebel-rapport)	Benodigde additionele financiering vanuit rijksoverheid, decentrale overheden en deelnemers (miljoen per jaar)[a]		Aandeel in de financiering van diverse partijen (%)			Maximale bijdrage per partij (miljoen euro's per jaar)		
		structureel	tijdelijk[b]	rijk	decentraal	deelnemers	rijk	decentraal	deelnemers
Fysieke infrastructuur op orde	Toekomstbestendige binnensportaccommodaties (8)		200 (10 jaar)	25%	75%		50	150	
	Extra accommodatiecapaciteit (9)		160 (10 jaar)	80%	20%		130	30	
	Landelijk fonds topsportaccommodaties (10)	20		50%	50%		10	10	
	Impuls aan de openbare ruimte (11)		200 (5 jaar)	25%	75%		50	150	
Professionalisering	Opleidingsprogramma voor verenigingsbestuurders (1)	5		100%			5		
	Opleidingsprogramma voor (technische) vrijwilligers (2a)	35		50%		50%	20		15
	Meer deskundigheid op de sportvloer (2b)	60		40%	30%	30%	25	18	18
	Professionals leidend op de sportvloer (2c)[c]	350		50%		50%	175		175
Innovatie van het sport- en beweegaanbod	Innovatieregeling sport en bewegen (12)		10 (5 jaar)	100%			10		
Toegankelijkheid kwetsbare groepen	Subsidie sporthulpmiddelen (4)	30		100%			30		
	Vervoer mensen met een handicap naar sport (5)	40		50%	50%		20	20	
	Subsidie sporten onder de armoedegrens (7)[d]	180		70%	30%		125	55	
	Toegankelijkheid sport voor de jeugd (6)[d]	225		100%			225		

Onderdeel	Maatregel (met nummering volgens Rebel-rapport)	Benodigde additionele financiering vanuit rijksoverheid, decentrale overheden en deelnemers (miljoen per jaar)[a]		Aandeel in de financiering van diverse partijen (%)			Maximale bijdrage per partij (miljoen euro's per jaar)		
Samenwerken voor een vitale samenleving	Gemeentelijke sportregisseurs (3)	25		40%	60%		10	15	
totaal exclusief overig		**970**	**570**				**885**	**448**	**208**
overig	Extra bewegingsonderwijs PO en VO (15)[e]	100		100%			100		
	Schoolzwemmen groep 3/4 PO (14)	180		100%			180		
totaal		**1.250**	**570**	**60%**	**30%**	**10%**	**1.165**	**448**	**208**

[a] In het rapport van Rebel worden bandbreedtes genoemd. In het addendum heeft de NLsportraad de bovenkant van de bandbreedte als rekenmaat genomen.
[b] Het bedrag is per jaar aangegeven, met tussen haakjes de maximale looptijd in jaren
[c] De maatregel 'professionals leidend binnen verenigingen (2c)' start in 2026
[d] De maatregel 'Tegemoetkoming contributie 0-18 jaar (6)' overlapt deels met de maatregel 'Sporten onder de armoedegrens (7)'. Invoering van de tegemoetkoming levert een verlaging op van maximaal 62 miljoen euro per jaar.
[e] Voor extra bewegingsonderwijs zijn extra voorzieningen nodig. Afstemming met de maatregelen 'Toekomstbestendige binnensportaccommodaties (8)' en 'Extra accommodatiecapaciteit (9)' kan een besparing opleveren.

Tabel 2. Rijksbijdrage aan de financiële maatregelen (in miljoen euro's)[a]

		Rijksbijdrage per jaar (in miljoen euro's)									
Onderdeel	**Maatregel (met nummering volgens Rebel-rapport)**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Fysieke infrastructuur op orde	Toekomstbestendige binnensportaccommodaties (8)	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
	Extra accommodatiecapaciteit (9)	60	70	80	90	100	110	110	120	120	130
	Landelijk fonds topsportaccommodaties (10)	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
	Impuls aan de openbare ruimte (11)	50	50	50	50	50					
Professionalisering	Opleidingsprogramma voor verenigingsbestuurders (1)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	Opleidingsprogramma voor (technische) vrijwilligers (2a)	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
	Meer deskundigheid op de sportvloer(2b)	10	15	15	20	20	20	25	25	25	25
	Professionals leidend op de sportvloer (2c)						100	125	150	175	175
Innovatie van het sport- en beweegaanbod	Innovatieregeling sport en bewegen (12)	10	10	10	10	10					
Toegankelijkheid kwetsbare groepen	Subsidie sporthulpmiddelen (4)	10	10	10	15	15	20	20	25	25	30
	Vervoer mensen met een handicap naar sport (5)	5	5	5	10	10	10	15	15	15	20
	Subsidie sporten onder de armoedegrens (7)[b]	50	60	70	80	90	100	110	120	125	125
	Toegankelijkheid sport voor de jeugd (6)[b]	200	200	205	205	210	210	215	215	220	225
Samenwerken voor een vitale samenleving	Gemeentelijke sportregisseurs (3)	5	5	10	10	10	10	10	10	10	10

		Rijksbijdrage per jaar (in miljoen euro's)									
Onderdeel	**Maatregel (met nummering volgens Rebel-rapport)**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Totaal sportstelsel		**485**	**510**	**540**	**575**	**600**	**665**	**715**	**765**	**800**	**825**
Overige maatregelen	Extra bewegingsonderwijs in PO en VO (15)[c]	50	50	60	60	70	70	80	80	90	100
	Schoolzwemmen in groep 3/4 PO (14)	120	130	140	150	160	170	180	180	180	180
Totaal sportstelsel en jeugd		**655**	**690**	**740**	**785**	**830**	**905**	**975**	**1025**	**1070**	**1105**

[a] Voor veel maatregelen adviseert de NLsportraad een opbouwende financiering, omdat het tijd vraagt om de maatregel in te voeren en vraag en aanbod op elkaar te laten aansluiten.
[b] De maatregel 'Tegemoetkoming contributie 0-18 jaar (6)' overlapt deels met de maatregel 'Sporten onder de armoedegrens (7)'. Invoering van de tegemoetkoming levert een verlaging op bij armoede van maximaal 62 miljoen euro per jaar.
[c] Voor extra bewegingsonderwijs zijn extra voorzieningen nodig. Afstemming met de maatregelen 'Toekomstbestendige binnensportaccommodaties (8)' en 'Extra accommodatiecapaciteit (9)' kan een besparing opleveren.

Colofon

Het addendum bij het advies *De opstelling op het speelveld* is voorbereid door de Commissie organisatie en financiering van de sport die hiervoor in 2021 is uitgebreid met een aantal externe deskundigen.

- Bernard Wientjes, voorzitter
- Leanne van den Hoek, raadslid
- Eelco Blok, Willem van Duin, Gerber van Nijendaal, Marjan Olfers, Bert van Oostveen, Hugo van der Poel, Dick Sluimers, Elies Steyger en Dennis Vink, adviseurs
- Lennart Langbroek, Annet Tiessen, Tessa van der Velden en Mariëtte van der Voet, secretariaat NLsportraad

Dit is een uitgave van de Nederlandse Sportraad

De Nederlandse Sportraad is een onafhankelijk adviesorgaan, dat zich richt op het versterken van de maatschappelijke betekenis van sport voor de samenleving. De raad zet zich door middel van haar advisering in om sport mogelijk te maken voor iedereen en in elke context. Dat doet zij op transparante wijze samen met de betrokkenen uit het veld. De NLsportraad bestaat uit negen leden onder voorzitterschap van Michael van Praag. Adviezen van de NLsportraad zijn vernieuwend, wetenschappelijk onderbouwd en praktisch uitvoerbaar.

www.nederlandse-sportraad.nl

April 2021 | NLsportraad 2021-02
Vormgeving: Things To Make And Do